روحل جو ڪلام

مهتمم:

ڊاڪٽر رگهومل موٽواڻي

ڇپائيندڙ:-

سنڌي ساهتيه سمتي،

سنڌ ماڊل هاءِ سڪول بلڊنگ،

ڪيڊي برج، گرانٽ روڊ،

بمبئي - ٧.

سنڌي ساهتيہ مالا - پستڪ نمبر ۱۵ سال نمبر ۳-۴

قيمت
ڪچو جلد ۲۵-۱ روپيه
پڪو جلد ۷۵-۱ روپيه

سال ۱۹۶۱] [ڇاپو پهريون

Printed by Mansing Chuhermal at the Navrashtra Press, 23, Hamam Street Fort, Bombay-1 and published by Shri Harisunder Rupchand, Secretary, Sindhi Sahitya Samiti, Sind Model High School Building, Near Kennedy Bridge, Grant Road, Bombay-7.

روحل جو ڪلام

مهتمم:

ڊاڪٽر رگھومل موٽواڻي

ڇپائيندڙ:-
سنڌي ساهتيه سمتي،
سنڌ ماڊل هاءِ سڪول بلڊنگ،
ڪيمپڊي برج، گرانٽ روڊ،
بمبئي - ٧.

سنڌي ساهتيہ مالا- پستڪ نمبر ۱۵ سال نمبر ۲-۴

قيمت
ڪچو جلد ۱-۲۵ روپيہ
پڪو جلد ۱-۷۵ روپيہ

سال ۱۹۶۱]   [ڇاپو پهريون

Printed by Mansing Chuhermal at the Navrashtra Press, 23, Hamam Street Fort, Bombay-1 and published by Shri Harisunder Rupchand, Secretary, Sindhi Sahitya Samiti, Sind Model High School Building, Near Kennedy Bridge, Grant Road, Bombay-7.

مهاڳ

مان پاٺڪي پاڳوان کي سمجهان جو ڪنهن ريءَ جي ڪامل، سائينءَ روحل جي واڻيءَ لي شردا جي پشپن چاڙهڻ جو وجهه مليو اٿم. هن هاڪاري برهم گيانيءَ جو شعر، اهڙن سنن، سهڻن، سرل ۽ صاف شبدن ۾ رچيل آهي جو ٽيڪا ڏيڻ جي ضرورت ڪانه سمجهي اٿم ۽ فقط عام رواج ۾ نه آيل سخنن جي ۽ ڪن سٽن جي معنيٰ ڏني اٿم. هن ڪتاب ۾ من پربوڌ، اڌ پڌ گرنٿ سي حرفي ۽ ڪي سنڌي، پنجابي بيت آيل آهن. من پربوڌ ۾ چت ۽ من جي وچم جهڳڙي بابت احوال آيل آهي. چت پنهنجي ماتا پديءَ کان صلاح ٿو وٺي، جا هن کي چيتن ساکيءَ سان ملائي ٿي. ساکي هنکي يوگ چڪرن وارو رستو سمجهائيٿو، جنهن جي اوٽ وٺي هو من کي ماس ڪري ٿو ۽ پرماتما کي پائيٿو. يوگ جي چڪرن جو هن جهڙو عمدو ۽ نصيحت بخش احوال مون اڳي ڪٿي به پڙهيو نه آهي. ست چڪر، انهن جا ديوتائون ۽ جايون هيٺ ڏجن ٿا. مون مٿيان چڪر شرير جي بناوت ۾ پنيءَ جي ڪنڊي اڳيان سوکم نمنن جي ڦيٽن وانگر ڏنا آهن.

(١) مول آڌار، هن چڪر جو ديوتا گڻيش ۽ انجي گديا

جي اڳيان جاءِ آهي؛ يوگي، هِٽ ڪُڙي رکي اسن پڪو ڪريٿو. سِکُ گٽيش کان آسن پڪي ڪرڻ جو ور گهريٿو. جنهن ڪري هن ۾ سبيهه وڌندو.

(۲) سوَ اڌشٺان - هن چڪر جو ديوتا برهما ۽ جاءِ لِنگ جي مٿان اٿس. يوگي هٿ ٻي ڪُڙي رکي ڪام کي هٽائي ٿو. برهما کان پوترتا جو ور گهري ٿو. ڪام ڦوي ٻرم ٿو لڳي.

(۳) مٽي پورڪ - هتي جو ديوتا وشنو آهي ۽ جاءِ ڏُن جي پنيان اٿس. هتان سواس شروع ٿين ٿا ۽ جاپ جي شبد کي، مٿي چاڙهين ٿا. وشنو جگياسوءَ کي سنتوش بخشي ٿو.

"جو نڪري ناڀ منجهار، ٿون سهي سڄاڻج ساھ کي"
(سامي)

(۴) اناهت - هن چڪر جو ديوتا شومهراج ۽ جاءِ دل جو ديس. شومهراج شش کي سمجهائيٿو ته هڪ شڪتا ڏس جنهن مان سڀ شڪتيون نڪرن ٿيون. ايڀياسي سانده ڌيان ڪرڻ سان اناهت شبد ٻڌيٿو جي اول وڏا ۽ زوردار ٿين ٿا ۽ آهستي آهستي سوکم ٿين ٿا، جهڙڪ ويڻا جو مڌر آواز. هيءَ نشاني آهي ته جگياسو رستي تي آهي پر انهن ۾ اٽڪي نه ۽ شانت آتما يا چدآڪاش ۾ لولين ٿئي.

"دل درون هوا حال معلوم" (مولارام)

(٥) وشڌ چڪر- هن چڪر جي ديوي سرسوتي آهي ۽ جاءِ ڪنٺ آهي. هتان ماتا کان سِکُه ور گهريتو ته مون کي مٺو آواز ڏي ته ايشور جا گُڻ ڳايان ۽ سچ چوان.

(٦) اگنيا چڪر- هتي جو ديوتا، ساکي يا ستگورو آهي، جاءِ ترڪٽي يعني اکا جاءِ آهي جا ڀروئن ۽ نڪ جي ڀاڱ وٽ آهي. ڪبير صاحب هنکي رنگ محل ٿو چئي جو اڀياسي هت عجيب روشنيون ٿو ڏسي ۽ ست پرشن جا ديدار ٿو ڪري.

(٧) سهسر يا برهم رندر- هتي جو اشٽ پرماتما آهي. وسشٽ موجب هت جگياسو پرماتما ۾ لئه ٿيندو يعني جوت ۾ جوت ملي ٿي. هن کي پرم پد به چون. چت هيءَ يوڳ جو رستو هلي، نام جو آسرو وٺي ۽ آتما جو ڌيان ڪري، من سان جنگ جوٽيندو. چت جا سائي آهن، پوترتا، سنتوش، پريم، وويڪ ۽ ويچار، هنن جي مدد سان من ۽ انجي سائين ڪام، ڪروڌ، اهنڪار، موهه ۽ لوڀ تي فتح پائيندو ۽ چيتن سان ملي پرم پد پائي جيون مڪت جو لاڀ وٺندو.

ادڀت گرنٿ ۽ ٻيءَ واڻيءَ ۾ پريم، گيان، يوڳ ۽ انهن جي ساڌن ۽ منزلن بابت شش گروءَ جي وچ ۾ سنواد هليل آهي. ويدانتي اصول ڪٿهن ۽ دليل بازيءَ کانسواءِ درشٽانتن رستي سمجهايل آهن ۽ منهنجي آزمودي ۾ آهي سکياڙون، ٻرڙي سوليءَ طرح جاڻي سگهن ٿا. ويدن جا

اصول، سائين روحل جي واٽيءَ سان، جي ڪافين ۾ آهن، گڏوگڏ رکيا اٿم ته سمنڊي پاڻون ۽ پيرن کي خاطري ٿئي ته مٿيون ڪلام بلڪل پورو آهي، ۽ ان جي پڙهڻ ۽ انتي عمل ڪرڻ سان، سمنڊن حياتي کو نئون روپ وٺندي.

(١) پرم برهم جو ويدن ۾ شانت ۽ اکشير يا اکنڊ روپ سان بيان ڪيل آهي.

”ساڌ سُن سي شونيه پري هي، تانهين مٺن استانان،
ساڌو هٿن گياني مستانان، ميرا اکنڊ استانا“

(٢) ڇاندوگيه اُپنشد ۾ آتما کي آڪاش سان ڀيٽيو ويو آهي

”سرب وياپي آتما جيون گهٽ مانهن آڪاش“

(٣) پرماتما سڀني ۾ آهي پر سڀني کان نيارو رهيٿو.

”هٿن هون سرو، سرو سي نيارا، جٿن جل پيٽر تارا“

(۴) هڪ وياپڪ پرماتما، سڀني ۾ سمايل آهي

(الف) ”چيتن ايڪ اکنڊ هي سب گهٽ رهيو سماء.“

(ب) ”اوچ نيچ گهٽ ايڪ برهم، سوهوُن پد ابهاس“

(۵) گيتا موجب هڪ پرماتما مان جڙ ۽ چيتن پرڪرتيون ٿيون. فرض ڪجن، پر مايا ۾ قاسجي ته آتما سان نيدهن:

”ايڪ ڪنول ڏھ ڦولڙا، جڙ چيتن وه نام
جڙ تج چيتن گرهي، تب پاوي وسرام“

(٦) پنهنجي سوروپ ڄاڻڻ لاءِ ويچار يا گيان جي ضرورت:

(الف) ”اپنا روپ پڇان، سمجهه من درشن ايهي“

(ب) ”گيان انجن ڄاڻڪي نيتر ۾،
تانڪون ڪبهون نه درسي دوئي“

(٧) انهيءَ جاءِ لاءِ اڀياس جي ضرورت.

(الف) "ڏيهڙي پيئر الک ٻراجي، جو ڪوجي سو پاوي"

(ب) "اوهؤن سوهؤن ٻي ٽڪا، اجپا جاپ پرڪاش
انتر ڏن لڳي آلما، نهچي پيو وساس"

(٨) جيئر وهٽي سنتي نہ ليتر پڳتي، گيان ڪهڙو ڪم ڏيندا؟
"وهت همارا ڏيو هي، ار وهت همارو گيان
روحل رهتي رهت ۾، ڦوليو ورک گيان"

(٩) پريم، خالي علم کي اُمنگ بخشي پرماتما تاءِ پهچائيندو.
"پريم هماري سر کا سائين، مَن تا پريم کي داسي"

(١٠) ويراڳ ڪانسواءِ واڌارو ڪونہ ٿيندو.
"ٻره ۽ ٻيراڳ جي جن کي جڙ لڳي منجهہ جيءَ،
سوجهي سچ سري مون، تن پريمين پاتو پيءَ"
"مرڻ جيئڻ جو من مون، تن سامين لاٿو سيءَ
ناتہ نماڻا ٿيءَ، تہ وڃي روحل رتا رام سان

هن روحاني گهر جا، شاهو، غلام علي، دريا خان ۽ ۽ مراد بہ اعليٰ درجي جا سالڪ ٿيا آهن. هنن جو هڪ هڪ شبد مثال طور ڏيائنو تہ ماڻهن ۾ رُچي جاڳي ۽ ڪتاب ڇپائيندڙ، اهڙن ڪتابن جو قدر ٿيندو ڏسي، هن پاسي وڌيڪ اُتساهہ ڏيکارين.

(١) شاهو:- جيون ايڪا اندو گهٽ اپارا،
گهٽ ڦوٽيان وهہ اندو نيارا
جيون رو ايڪا، ڏوپ انيڪا،
تيون سوهٽون چيتن روپ انيڪا

(اندو=آڪاش، گهٽ=دلو، ڦونيان=پڇڻ سان، رو= سج، ڏوپ=روشني) دلن جي لهڻ پڇڻ سان ڪو آڪاش جدمبو مُٺوڪون، لڳن جيون جي جمڻ مرڻ سان ڪو آلما جدمبو مٺو ڪون، جئن آڪاش نيارو، لڳن آلما به نيارو. وري سج هڪ ته روشني ۾ جا ڪرڻا، گهٽا ۾ جدا جدا ڏسڻ ۾ اچن ٿا، پر اُن ڪان نيارا نه آهن، لڳن پرمالما هڪ پر آلمائون جدا ڏسڻ ۾ اچن ليون پر آهن هڪ.

(٢) غلام علي:- هن صاحب سان سري مولارام صاحب سير ڪندا هوا.

”سب گهٽ ايڪهين رم رهيو، جڳت منهه جڳديس
غلام علي گور روحل ڪي، جب چرن لڳا ہر سيس“

هڪڙائي جي سکيا رکو پڙهڻ مان ڪانه ٿي اچي پر ان ۾ ستگورن جي آسيس ۾ شش جي شرڌا جي به گهرج آهي.

(٣) دريا خان:- ”جمُون ڪيهه مندر پڙي سُوان
آپ نه چيني اچرج مان
پن پن ديکه اُوهان بس مري، ايهي ڪرٽي آپي پري“

هڪ شيش محل ۾ ڪتي کي رکيائون. پيهدجا پاڇا ڏسي سمجهائين ته هتي نه گهٽا پيا ڪتا آهن. جن لي پوُنڪي پوُنڪي لڪو ۾ ساه ڏنائين. لڳن جيو، گهٽا ۾ نيارا جيو پسي، دويت ڪري دکي ٿو لئي. ادويت ڀاونا ۾ ئي سک آهي.

(۴) مراد:-

”جي مقصود ملڻ دا هووي، ڪرگهن ساجهر سعيا
وچ ميدان محبت دي، نت رکين قدم سوايا
ايءُ سؤدا سر ڏني باجهون، ڪنهين نہ پلئہ پايا
پر جينديان مرڻ مراد سجايا، پيڇي مرڻ اجايا“

هتڙن روحاني گلن کي ايشور ڀاڳ خوشبوءِ سونهن بخشي آهي. اسين انهن جي کهڙي واکاڻ ڪري سگهنداسين. پيءُ اڙيءَ ۾ سنڌي ساهتيہ سمتيءَ جي باني ڪارن کي مبارڪون تو ڏيان جن هن واٽيءَ جي چپائڻ سان پريمين کي جاڳائڻ جي ڪوشش ڪئي آهي. گرهستہ آشرم، پرمارٿ ۾ رنڊڪ نہ آهي پر ٻئي هڪ ٻئي جا سهائڪ آهن.

هي ارجن ڪرم ڪرڻ ۾ تنهنجو اڌڪار آهي
پر انهن جي ڦل سان واسطو نہ رک (گيتا)
سارو ڪلام گلن ڦلن سان پريل آهي، ڪيترا چونڊي ڪيترا چونڊجن؟

(ڊاڪٽر) رگهومل موٽراڻي

شڪرگذاري

اسين سنڌي ساهتيه سڀا ۾ پاران بلڪل مشڪور آهيون ڊاڪٽر رگهومل موٽواڻيءَ جا، جنهن وڏي قرب سان، نه رڳو اسان کي روحل فقير جو ڪلام سوڌي ڏنو آهي پر انهيءَ سان گڏ سنڌر مهاڳ پڻ لکي ڏنو آهي. جي روحل جو ڪلام روحاني ڪلف آهي ته ڊاڪٽر صاحب جو مهاڳ سندس ڪنجي آهي. ڊاڪٽر صاحب جي مهاڳ ۾ جي سوڪيم اشارا ڏنل آهن تن جي ٿي آڌار تي روحل جا راز سولائي سان سمجهي سگهجن ٿا. هڪ مسلمان صوفيءَ جي حيثيت ۾ جيڪي ڳُوڙها سڌانت روحل سمجهايا آهن سي ڪيترن هندو ويدانتين کي گوءِ ٿا ڏيئي وڃن. نج ويدانتي ويچار شڌ هندي ڀاشا ۾ انين ظاهر ڪيل آهن جو ڪير مشڪل وسهندو ته ڪو روحل مسلمان شاعر هو. روحل کان پوءِ سندس پوين دريا خان، غلام علي، ٻاهو، مراد پڻ ڪيترو ويدانتي ڪلام رچيو آهي جو ٻه شايع ڪرڻ جي قابل آهي. روحل جي ڪلام لاءِ، شري جوڀي پاڪستان جي مهران رسالي جي ايڊيٽر، بيسدت هال ۾ ڪوٽائل ميڙ ۾ ليڪچر ڏيندي چيو ته ”مون پنهنجي ساهتيڪ گروءَ پروفيسر جيٺمل جي قدمن ۾ اهو پڙهيو آهي ۽ انهيءَ ڪري منهنجا ڪپاٽ کُلي ويا آهن ته ويدانت ۽ تصوف ڪيڏو نه پاڻ

رليل مليل آهن. پر ته ٻاهروني طرح پاڪستان ۽ هندستان ملڪ ڌار ڌار هجن پر اندروني ساهتيه جي دائري ۾ اهي هڪ ئي آهن ۽ ڪوبه سياست جو اڳوان انهن کي جدا ڪري نه ٿو سگهي. آءٌ ته جيڪر پاڪستان سرڪار کي عرض ڪريان ته اهو ڇپائي پارت کي نذراني طور پيش ڪيو وڃي."

اسين سري ارجنداس بي. ٿارواني ۽ شري پرسرام ڪيسواڻي جا پڻ شڪرگذار آهيون جن پنهنجي روحل جي ڪلام جا دستخط ميسر ڪري ڏنا، جن بنا، سوڌڻ جو ڪم، ڊاڪٽر رگهومل لاءِ ناممڪن ئي پوي ها. شري ٽيڪارام پيرجي ڳوٺ واري به آخرين منزل تي ڪيترين ڏکين اکرن جي سمجهاڻي ڏيڻ ۾ مدد ڪئي. پڇاڙيءَ ۾ شري نارائنداس ڪيٿومل ساڌواڻي به جس لهڻو، جنهن روحل جي ڪلام شايع ڪرڻ لاءِ پنسي جي سهائتا جو هٿ ڊگهيڙيو. پروفيسر وشن آءِ. جڳتياڻي ۽ منهنجي فقط وينتي ڪرڻ تي هن سچڻ يڪدم سهائتا ڪئي، جنهن ڪري ئي، اسان جي همت افزائي ٿي ۽ اسان هيءُ ڪم هٿ ۾ ڪيو. نتيجو پاڻڪن اڳيان آهي ۽ اميد آهي ته اهي انهيءَ جو چڱو قدر ڪندا.

ڌرمداس ڪنري
رام بي. موٽواڻي

شري نارائڻداس ڪيئومل ساڌواڻي

جي جيون جو مختصر احوال

پاڪيبند جاتيءَ ڪيترائي داني پرش پيدا ڪيا آهن، جن سنڌين جو شان بلند ڪيو آهي. پاڪيبند پاڻ دنيا جي دور دور ديسن ۾ وڃي، واپار جي ڪيترن ملڪن وڃي، اتان گهڻو ناڻو ڪمائي، پنهنجي ملڪ کي مالامال ڪيو آهي. سهائتا بلي اڪيچار ناڻو دان ڪيو اٿن ۽ هنن ڪيترن شڀ ڪارين ۾، مالي مدد ڏيئي، انهن کي سوپارو ڪيو آهي. وديا ۽ ساهتيه جي دنيا ۾ چڱيرو ناڻو ڪيو اٿائون. شري ٻولچند ڪرمچند تعليم جو چاڙهو هو، جنهن جو حيدرآباد سنڌ جي نوودياليه سڪول ناهڻ ۾ وڏو هٿ هو. مکي منگهارام ولائتسنگهه جي اوچ وديا ورتي هئي ۽ سنڌ جي هندن جي هر طرح، خاص طور پاڪستان ٺهڻ وقت، عظيم سيوا ڪئي، جا سنڌي هندو ڪڏهين نه وساري ڪين سگهندا.

شري نارائڻداس ڪيئومل ساڌواڻي، باوجود هڪ سنڌ ورڪي سيٺ ۽ داني پرش هئڻ جي، هڪ سنڌي ساهتيڪار، ودوان ۽ شاعر آهي. واپاري ۽ ڏنيءَ جي حيثيت ۾، ٢٥ هزار روپيه سنڌي ساهتيه جي ڦهلاو لاءِ سيڙايا اٿس، جنهن مان ڪيترا عمدا پستڪ ڇپيا ۽ ڇاپا وڃن.

شري نارائڻداس ڪيمُومل ساڌواڻي

سنڌي ساهتيڪار جي حيثيت ۾ الڪل ١٨ پستڪ جدا جدا ڌرمي، نيتي، ساهتيڪ، واپاري ۽ سفر جي وشين تي رچيا اٿس، جن دوارا ساهتيه جي انوکي شيوا ڪيل آهي. تعليم سا ٿوري ورتي اٿس پر مهاپرشن جي سنگ ۾ گهڻوئي انڀو پرايو اٿس. سنڌس شاهه جا ۽ بيوس جا پر، جپ صاحب، گيتا تي ٽيڪا، گهرو جيوت، جپان جو سفر وغيره پستڪ پڙهڻ وٽان آهن. شري نارائڻداس جيتوڻيڪ برڌ اوستا تي پهتل آهي ته به پنهنجو ڌنڌو ڏاڍي سنڀاليندي به روزانو ڪجهه نه ڪجهه لکندو رهي ٿو. آشا آهي ته سنڌس هٿ ۾ ڪنيل ساهتيه جو ڪار به وڌندو ويجهندو رهندو.

هري سندر روپچند

اسانجو سٿاءُ

ڪنهن زماني ۾ پروفيسر چيتمل ۽ شري رام ٻي. مونواڻي پاڻ ۾ ورونهن ڪندي، ويچار ڪيو ته ولائت ۾ ٽڪرنڊز سستن، سهڻن ۽ هڪ سريڪن پينگئن ۽ پاڪيٽ بڪس سيريز وانگر سنڌيءَ ۾ به ڪيترين نوالين جهڙوڪ ڊرامڪ، راجنيتڪ، آرٽڪ، سماجڪ، ساهتيڪ، وشين تي، برابر هڪ سؤ پستڪ، سنڌي ساهتيہ پريمين لاءِ ڇپائجن. سنڌ جي همن ٻن زبردست شخصيتن جي شڀ ڀاونا ڪي، عملي جامو پهرائڻ لاءِ سال ١٩٦٠ ۾، سنڌي ساهتيہ سمتي ڪي، بمبئي ۾ وجود ۾ آندو ويو.

سنڌي ساهتيہ سمتيءَ کي اهو ظاهر ڪندي فخر آهي ته سنڌس سڀني بنا اجوري محنت ڪندڙ ميمبرن جي سخت جفاڪشيءَ بعد، هڪ سال ٿي اندر ڏهاڪو ڪتاب، شايع ڪري ميدان ۾ آندا ويا آهن، جن ۾ خود پروفيسر چيتمل جو مشهور پستڪ پورب جوتي به آهي. وڏيءَ خوشيءَ جي ڳالهه آهي جو بمبئي يونيورسٽيءَ بي اي ڪورس لاءِ اهو پستڪ منظور ڪيو آهي.

سمتيءَ اهو پڪو فيصلو ڪيو آهي ته مٿي ذڪر ڪيل سستا، سهڻا، هڪ سريڪا، برابر هڪ سؤ پستڪ، جدا جدا وشين تي، ايندڙ ڏهن سالن اندر، ڪڍيا وڃن. انهي ڪري اسين سنڌي شاعرن، گرنٿڪارن، ناٽڪ نويسن، ساهتيڪارن ۽ پريمين کي وينتي ٿا ڪريون ته هن ڏهه سالي يوجنا ۾ اسان سان مڪمل سهڪار ڪن، جيئن جيڪي اصلوڪا ۽ ناياب پستڪ جي ڇپجڻ جي قابل آهن، سي ڇپائي پڌرا ڪجن. انهيءَ سان گڏ جيڪي به نوان گرنٿ، نونهال گرنٿڪارن، وڏي محبت

سان راس ڪيا آهن، تن کي پڻ شايع ڪجي.

سنڌي ساهتيه کي وڌائڻ ۽ ويجهائڻ لاءِ جن به سڄڻن کي ڪي رٿون هجن ته اسان کي انهن کان واقف ڪرڻ جي عنايت ڪن.

سال ١٩٦٠ ۾ هيٺيان پستڪ ڇاپيا ويا آهن جن ساهتيه پريمين جي دلين تي گوڙهو اثر ڪيو آهي:-

(١) سنڌو (اصلوڪو ناول) رام جي. هگوراڻي
(٢) گهرو ڊاڪٽر ۽ هوميوپٿي رهبر { ڊاڪٽر پريتمداس ناراڻي / ڊاڪٽر پرهومل ايسرداس
(٣) جپ صاحب (ٽيڪا سان) ديوان چمنراءِ بولچند
(٤) پورب جوتي (گوتم بڌ جي حياتي) پروفيسر جيٺمل پرسرام
(٥) ڪٺ اپنشد (ٽيڪا سان) ڊاڪٽر رگهومل مونواڻي
(٦) شاريرڪ جيون (صحت سڌار) ڪندنمل ڏيپچند
(٧) پيشم پتا مهه (جيون ڪٿا) (انوادڪا) پروفيسر ايشوري جوتواڻي
(٨) مانسڪ جيون ڪندنمل ڏيپچند
(٩) آتمڪ جيون ڪندنمل ڏيپچند
(١٠) اٿي الک سين اور (پراٿنائون) ڪ. ش. اتمچنداڻي
(١١) گرو شبد مالها (چونڊ يمدڙ) رام بي. مونواڻي

سال ١٩٦١-٦٢ ۾ ڪتاب ڇپائڻ جو هيٺيون پروگرام آهي:

ڪتاب نمبر		سال جو نمبر
١٢-	گهرو دوا جي علاج پهلاجراءِ ليلارام واسواڻي	١

١٣- سندر راڻا	ديپچند ٽلوڪچند	٠٢
١٤- روحاني راهه	پرمانند ميوارام (ترجمان)	٠٣
١٥- روح جو ڪلام	ڊاڪٽر رگهومل موٽواڻي	٠٤
١٦- ڀڳوت گيتا (نظم ۾)	پرنسپال ٽانڪرام و. تڏاڻي	٠٥
١٧- ارجن	پروفيسر ايشوري جوٽواڻي (انوادڪا)	٠٦
١٨- گانڌي سوتر	پروفيسر وشن آءِ. جڳتياڻي	٠٧
١٩- جگياس مارگ	ديوان چندراءِ ٻولچند	٠٨
٢٠- سنڌ جون يادگيريون	هري سندر روپچند ۽ پيرومل آءِ. جڳتياڻي	٠٩
٢١- روزان روز	هيرانند صوڀراج ميرچنداڻي	٠١٠
٢٢- هندي هاڪارا	پروفيسر ڀوڄراج ناگراڻي	٠١١

انهيءَ ڪانسواءِ اهو پڻ فيصلو ڪيو ويو آهي ته هر هڪ هڪ سئو پستڪ خريد ڪندڙ کي، هڪ خاص ٺهيل سهڻو پستڪن جو ڪٻٽ، مفت ڏنو وڃي، ته اُن ۾ اهي هڪ سريڪا ڇپيل پستڪ سهڻي نموني ۽ سلامتيءَ سان رکي سگهي ته جيئن هو پاڻ ته پڙهي سگهي، پر هن جا پويان به پڙهي سگهن.

انهيءَ ڪري سنڌي ساهتيه جي پريمين کي وينتي آهي ته اسان کي هن سندر ڪاريه ۾ کليءَ دل سان مدد ڪن ۽ اسان جا پستڪ پاڻ ته پڙهن پر ٻين کي به پاڙهن، پاڻ ته ميمبر ٿين پر ٻين کي به ميمبر ڪن. هن نموني جو سستو، سهڻو ۽ هڪ سريڪن پستڪن وارو ساهتيه، سنڌيءَ ۾ ڪڏهين به نه ڇپايو ويو آهي، جو دل ۽ دماغ کي قوت بخشي ۽ آتما کي آنند ڏئي.

وشن آءِ. جڳتياڻي

سائين روحل جو ڪلام
ستگور پرساد

اَت واڻي روحل فقير ڪي، شاستر من پرڀوتِ، من چت ڪا سنواد لکيت جانڪي، پڙهي هردي مون گيان کي پراپتي هووي ۽ من سُڌ مارنگ پاوي.

دوها

*ستگور پاءِ پڙت هوُن، جن سنگ اپجيو گيان،
ديا پئي ديال ڪي، تب جيتيو ڳڙه اپمان.

ڳڙه جيتڻ آسان هي، پر مشڪل ٻسڻ مانهه،
بنا جوت جڳديس ڪي، انڌيان ٺهرت نانهن.

جي چاهو پرپ آپنو اَهه نس ڪايا سوڌِ،
روحل رُچ ات ڪهت هي، من ڪو من پربوڌ.

§ايڪ ڪنول دو ڦولڙا، جڙ چيتن هي نام،
جڙ تج چيتن جو گرهي، تب پاوي بسرام.

سنواد=ڳالهه ٻولهه، ڳڙه=ڪوٽ، ٻسڻ=وهڻ، ٺهرت=ترسڻ، اَهه=ڏينهن، نس=رات، ڪايا سوڌ=شرير کي سڌار، رُچ=خوشيءَ سان، تج=ڇڏي، گرهي=وٺي.
*ستگور جي پيرن تي مان پوانئو، جن جي سنگ ۾ گيان پيدا ٿيو.
§هڪڙي ڪنول گل ۾ ٻه گل پتا آهن، هڪ چيتن ٻيو جڙ.

جڙ چيتن سمجهي بنا، سري نه ايڪو ڪاج،
جان سگهين تو جان مَن، اوسر ٻيتيو آج.

جڙ چيتن دونو بَسن، ڪايا نگري گام،
آپو اپني ڀاونا، آپو اپنا ٺام.

جڙ چيتن سمجهي بنا، پَچِ پَچِ مرنا آگه،
سمجهينگا ڪو سنت جن، جانڪي مستڪ ڀاڳه.

چيتن ايڪ اکنڊ هي، سڀ گهٽ رهيو سماءِ،
مايا سون مل جڙ ڀيو، شڌ سروپ نه ڀاءِ.

*مايا سون مل جڙ ڀيو، جڙ سَنگه هوا جيءِ،
نيچ ڪرم نيچو ڀيو، ته تان اوهي جيءِ سيءِ.

§جيءِ سماوي سيءِ ۾ سِيءِ ملي برم پاس،
اي تيني ڀاو جب مِٽِ گئي، ڪيول ايڪ پرڪاش.

اِندري سواديِن لڳه رهيو رات دن وِڪه ڪات،
سُڌ بُڌ سڀ ڀل گئي، اب ڪڇو نه آوي هات.

اوسر=وقت، ٻيتيو=گذريو، ڀاونا=شردا، ٺام=جاءِ،
اکنڊ=حصن رهت، شڌ=پورن، جيءِ=منش، سيءِ=سوايشور،
برم=برهم، سُڌ=سمجهه.

*چيتن، مايا سان گڏجي جڙ ٿيو، جڙجي سنگ ۾ جيءِ ٿيو.
نيچ ڪرمن ڪري نيچ ٿيو، ته ٽه ٽه جيءِ ۽ سيءِ ساڳيا آهن.

§جيو، ايشور، ۽ان جڏهين اگيان ۽ مايا نڪرندا ته جيو،
ايشور، برهم ٽيئي پرڪاش روپ هڪ گيان ٿيندا.

*ڪٿنا بڪتا تون سدا، اوُر نہ دوجا ڪوءِ،
مئن موڙکہ مت هيڻ اَتِ، سرن پڙيو اب توءِ.

تون ڏاتار جڳت ڳورو، مانگي دان جگياس،
روحل ڪون اب راکہ لو، چرن ڪنول ڪي پاس.

تون ساگر مئن ڏيڏري، بيعد اگم اگاڌ
تم پرُوسي مئن ڪيا، من چت ڪو سنواد

تيري اگم اگاڌ گت، جانڪا آرُ نہ پارُ
آد انت تهان مَڌ نهين، رهيو نام نرڌار

تو بن اور نہ دوسرا، ڪيا مکہ سون ڪريئي بات
جمِ ڳُنگا سپنا لهي، سُمر سُمر پڇتات

ڪَتني ڪتي انيڪ بِڌِ، جوڳي، جَتي، سنياس
روحل رهني رهت بِنُ، پڙي ڪال ڪي ڦاس

اَت = بلڪل اگم = جنهن جي خبر نہ پوي، اگاڌ = بي انت،
گت = سياڻ، نرڌار = يقين، جم = جئن - جيو ۾ اگيان ۽ آتما،
ايشور ۾ مايا ۽ پرماتما، اگيان ۽ مايا ويندا تہ باقي آتما ۽
پرماتما هڪ ٿيندا. اهو ٿيندو گيان سان، ڪتني ڪتي
انيڪ بِڌ=گهڻن نمونن سان ڳالهائين ٿا، جگياس=سوالي.
*لونئي بولڻ هار آهين.

*رهت همارا ذيؤ هي، ار رهت همارا گيان
روحل رهني رهت ۾، ڦوليو ورڪ وگيان

ورڪ وگيان جب ڦوليو، ار واڙي ڦوٽي واس
اونچ نيچ گهٽِ ايڪ برهم، سو هئن پد ابناس

اوهئن سوهئن، بي ٽڪا، اجپا جاپ پرڪاش
انتر ذن لڳي آتما، نهچي پيو وساس

اٿ ڪيرتن رهاءُ

ملنا هووي تو مل ليئو، سنتو اي ملني ڪا ويرا
مانک جنم ڦر هات نہ آوي، چوراسي لک ڦيرا

شام گهٽيا، سِرسيت پيا هي، اَجهون نہ آوي لاجا
جي نرنَريا سي ڪرڻي سون، هويا پؤرن ٽانڪا ڪاجا

گيان ڪَٿڻي نر رهني نهين، رهتا بن رهني ڪئسا گيانا
‡من پربوڌ سڪي نهي، اپنا اؤران جهگڙا سانا

ڦوٽي واس = سڳند نڪتي، اوهئن=اوم، سوهئن=سوهم، جاپ جا شبد، اجپاپ= جاپ ڪندي جيڀ جو آواز نہ ٿئي، وساس=سواس، ويرا = وقت، شام=ڪارا وار، سيت = اڇو، گيان رڳو ڳالهائڻ ۾ نہ آهي پر اهڙيءَ رهڻيءَ ۾، سانا=سان.

*رهڻي منهنجي ديوتا آهي ۽ رهڻي منهنجو گيان آهي گيان سان گڏ جڏهن رهڻي رهبي تہ ورڪ روپي گيان ڦل ڏيندو.

‡من سمجهي نہ سگهندو.

هنسلا سو جو هنس گت چالي، ڇيلر پاءُ نہ ميلي
گياني سو جانکي گهٽ اُجواڙا، اکڙ کلا مون کيلي

سيس اُتار ڌريا گور آگي، اب کڇ سنسا ناهين
*پانچي اُلٽ ايک گهر آيا، انپوءُ آتم ماهين

ٻئي ڪرپا تب سؤدا بنيا، ٻگت ٻيد نهي ٻاسي
روحل رتن امولک مليا، §سر ساٽي اپناسي

ات اتپت کي انگ کا درشٽانت

ٻارهن پنٿ هندو سکل، ٻاهتر مسلمان
جنهن جس پَد ٻئي پائيو، سو تانکي کري ٻکان

کيول گهَرِ گنڀير هي، جو کهڻ سڻ سون پار
روحل انل اڏول هي، نر دعوي نرڌار

‡تانکا سروپ پرماتما، انڇا روپي نام
اونکار تانتي پرگهٽي، سو هؤن آتم رام

پرم آتم ست آتما، آتم انڇا من چٽ
مايا کو انس من پيو، ٻگتي کو انس چٽ

ڇيلر=گپ، اکڙ=اکل، جنهن جي خبر نہ پوي، گهر=اونهو، کيول=برهم، نرڌار=پک سان، پد=رستي، ٻکان=بيان، اُجواڙا=روشني.

*پانچي پنج گيان اندريون، جن ٻاهر تي ڏئو، تن اندر منهن وار يو.

§پنهن جو سر بدل م ڏيئي.

‡نام ۽ روپ پرماتما جي اڇا کري اپڀيا.

چوراسي لکه جوُن منهن، وَستُ براجي ايک
جگت پوُل سنسي پڙو، بنا ويچار وويک

پنڊَ برهمنڊ رچنا رچي، پانچ تتون کا ميل
سمجهينگا کو سنت جن، اي اکڙ کلا کو کيل

ات من کو کتب لکينت

مَمتا ماتا من کي، ڪُبڌيا دُرمت ڀين
ترشنا راڻي سون سدا، رامل کرتا چين

کام کروڌ اهنکار هين، ارلوڀ موهه ايمان
من راجا کي منتري، پانچ پئي پرڌان

پاپ پُن دربان هين، لالچ موهه فراش
هرکه سوک دوئي خدمتي، آهه نس رهتي پاس

اگيان گهوڙي اوپر چڙهيو؛ بِسريو نام اروُپ
روحل رهني رهت بن، پڙيو کال کي کوُپ

وست=وستو=آتما. پنڊ برهمنڊ=شرير ۽ سرشٽي، اکڙ=اکل=جنهن جي خبر نه پوي، کلا=شڪتين جو کيل، ممتا=منهنجو، ڪبڌيا=کوڙي مت، ترشنا=چاهه، چين=خوشي، دربان=در تي بيهندڙ چپراسي، فراش=صفائي کندڙ، هرکه سوک=خوشي ۽ دک، اروپ=روپ کانسواءِ، کوپ=کوهه.

کرمن کي منُ وَسِ پڙيو، نانا رَسَ کي ڀوڳ
سُڌِ ٻُڌِ سڀ ڀول گئي، دن دن اُپجي روڳ

جانکي سنگي ائي سدا، سو من انڌ نرانڌ
آپ نہ چيني آپکو، پڙيو مايا کي ڦند

رام رتن ڌن ڇاڏ ڪر، مورکہ ميلي مال
انڌلي سؤدا هاريا، ڪوڏي بدلي لعل

اٿ چت ڪو ڪٽنب لکنت

چت کي مانا ٻُڌهي، رهنِي ڪرني ڀين
سُرت سهاڳڻ سون سدا، رِلمِل ڪرتا چين

سِيل سنتوکہ ار پريم سُڌِ، اور وويڪ ويچار
جانکي يهہ پرڌان هين، سو ڪبهون نہ پاوي هار

ديا ڌرم دربان هين، جب تپ دوئي فراش
پاءِ ڀڳتي دوءِ خدمتي، نس دن رهتي پاس

گيان گهوڙي اوپر چڙهي، سُرتِ نِرتِ هي پاس
اَپرم پد کي ڪارني، اهہ نس ڦري اُداس

نرانڌ=بلڪل انڌو، ڦند=ڦاسي، سرت=ڌيان، رلمل=گڏجي، چين=خوشي، سڌ=شڌ، سيل=پوترتا، سنتوک=شانت، سڌ=پوتر، سرت=ڌيان، نرت=پيار واري نگاه، اپر=جنهن جهڙو ٻيو ڪونهي، ڪارني=ڪارڻ، اهہ نس=رات ڏينهن.

جانڪي سنگي اي سدا، سو کهيئي وڌ ڀاڳ
روحل ٽانڪون نا لڳي، من ممتا ڪو داڳ

جانہ راجا دويئي، ڪايا نگري ايڪ
سُک ڪي رَنچڪ نا رهي، پاوي دک انيڪ

اپني سنوارت کينچتي، ڪوئي نہ ماني هار
روحل جهڳڙا ڪِم هٽي، دو پُرشان اڪ نار

ات ڪيرتن رهاءِ

مانسروور موتي مڪتا، گور گم بن نهي پاوي
پورن پدوي پراپت پيکي، ڦر ڦر غوطا نہ کائي

ڪايا واڙي، اڪ ترور اوگيا، تهان اَمر ڦل لاڳا
سرساني ڪوئي سورا چاکي، ڪانہ سُن سُن ڀاڳا

پنور گنا اڪ من پرميلا، جوت جڳت ڪي جاڳي
پانچ ساٿ مل ساکي گاون،* تنت تال ڌُن لاڳي

رنچڪ=ذري بہ، سنوارت=وهنوار، کينچتي=ڇڪيندي، ڪم=ڪٿي، مڪتا=مٽير، واڙي=ماڙي، ترور=وڻ، اوگيا=پوکيو، ساني=ڏيئي، پنور گنا=ٽڙڪيتي (ان پروڻ ۽ ۽ نڪ جي ٻاڙ واري جاءِ) پرميلا=سٿر ڪياءِ، جوت جاڳي= جوت ڏسڻ ۾ آئي، جڳت=ملڪ جي جاءِ، پانچ ساٿ=پنج دوست پولرتا، سنتوک وغيره، اجواڙا=روشني.
*انهن شبد پڙهڻ ۾ آيا.

جل پيتر اک اگن جلت هي، اجواڑا بنُ ڏيوي
اه ت ڏارا امين پ ت هي، کو جَن ورلا پيوي

پريم پياس لگي اُر انتر، اؤر کڇ نهي پاوي
ڏيهڙي پيتر الک براجي، جو کوجي سو پاوي

امراپور پر آسن کينا، ڏُرجن مار هٽايا
روحل رات گئي دن پايا، منڇا منگل گايا

چت کو کهيو نہ من کري، من کو کهيو نہ چت
کايا نگري گام منهن، دونو جهگڙن نت

چت چپاتا هو رهيا، ديکيا مَن پر جورُ
تانکا بل لاگي نهين، او بهتان پيرا جور

چت پوچت هي بُڌي سؤن، سُن ماتا اک بات
ميرو کهيو نہ مَن کري، ايہ کاهي کي کُسلات

تب بڌ کهيو چت کون، جي پوچو تم موهہ
بنان سنگور نا مٽي، جو ڏُکہ لاڳو توهہ

تب چت کهيو بُڌ کون، تم هين ميري مات
بهت دنان کو مَن دکي، آگي کري نہ بات

امين = اوم جي، ڏيهڙي = شرير، براجي = رهيٺو، منڇا = آس، منگل = آتما پرمانند جي سڃي، کسلات = خوشي، امراپور = ترکٽي.

تب ٻُڌِ کهيو چت کونہ، مئن هون تيري مات
همسون تم انتر کيا، آگي پڇي نہ بات

تب چت کهيو ٻُڌ کون، اب مئن پوڇون توه
جانکي پَرسيان دکہ متي، گورو بتائو موه

ٻڌ واچ - تريا ترٽ اوپر وسي، امراپور کو گام
تهان براجي ديوتا، ساکي تانکو نام

جاڳرت، سپنت سکوپتي، تانکو ساکي ايک
جانکي پيتيان سُکہ ملي، پاجي دکہ انيک

تب ٻڌ چت دونون چليا، ساکي گور کي پاس
ايهي نهچي جانيا، تجي اؤران کي آس

تب چت ساکي آگي، جاء کري پکار
تمري کرپا سون مِتي، من ممتا کي مار

ساکي کهي چت کون، جي تمري پاڳہ للاٽ
پڇن کرو پيگوان کا، تانتي کلي کپاٽ

تب چت کهيو گور آگي، سو پڇن کس ٻڌِ هوء
مستک اوپر هاٿ ڌر، سو پنٿ بتائو موه

انتر = ويڇو، پرسيان = پيتڙ سان، تريا = ترڪٽي، ترٽ = ڌيان جي جاء، للاٽ = نصيب = پيشاني، کپاٽ = دروازو، پنٿ = رستو.

مستڪ اوپر هاٿ ڌر، گورَ ديني چٽ سيڪہ
من ماري پيڇي مائي، نام نرنجن بيڪہ

پهلي من ڪو وس ڪرو، پيڇي وان ڪو سنگہ
ڪايا ننگريءَ گام منہِ، ڪوئي نہ لاڳي ڏنگہ

چٽ واچ-ميرو ڪهيو نہ ڪومَني، من ڪو مني انيڪ،
ڪارج ميرو ڪِم سري، او بهتا مڻَن ايڪ

ميري پيلي بهت ٿي، پڙي من ڪي وس
جب ايڪو ايڪ مڻَن رهيو، اُوانسوُن پاڳوُن نس

گوروا چ-من ڪي سنگہ ڪوُن هي، ايڪ ايڪ ڪهہ مونہ
ٿانڪا اوکد ڪيجي، وگهن نہ لاڳي تنوہ

چٽ واچ-ڪام ڪروڌ پرڌان هين، لوڀ موہ، اهنڪار
پانچ ڏگون ڪي وس پڙيو، اهہ نس مارن مار

اگيان گهوڙي اوپر چڙهي، ڪرم ڪري بهہ بات
ائسي رهني من ڪي، سنو گروجي بات

اٿ ڪيرتن رهائ

سمجهہ چلو من ماهلا، لي پورن پرتيت

سيڪہ = سڪيا، نرنجن=مايا رهت=پوتر، بيڪ = بڪيا . نس = هميشهہ ، اوکد = دوا، وگهن = خرابي، ماهلا= منهنجا، پرتيت = وشواس، ڪسمل = دڪہ، پرهرو = نيڪال ڪر.

کايا کا کسمل پرهرو، اي سنتن کي ريت
*اهہ نس جهيلو پريم سون

ڏن ڏن ساڌوسورمان، جانکون برهم اگني گهٽ ماڻهن
سيس اُتاردبا پاربرهمرکون، بن ديني کڇ ناڻهن

دل درياهہ ۾ پيس کر‡ نام نير انگہ ڌوءِ
گيان انجن جانکي نيترن ۾†تانکون کبهون نہ درسي دوءِ

اچرج کيول اروپ هي، اکڙ کڙيو نهي جاءِ
سُرتر من جن ٽک رهيا، بن پراپت نهي پاءِ

چت چيتن سون جا لگا، اب کڇ وڇڙي ناڻهہ
روحل سرتي آپڙو، جمِ بوند ملي جل ماڻهہ

گرو واچ- ري چت پولا مت ڦرو، توڻهين هڄہ چيتن
جا ملو پروار سون، کيا کرينگا من

چت واچ- کر کرپا مون پي کهو، ملن کسي بڌ هوءِ
بهت ڏنن کو مڻن دکي، سرن پڙيو اب توءِ

جهيلو=جهيڙو، انجن=سرمو، اکڙ کڙيو=اکل جي کل نٿي پوي، جم=جڻن.
*ڏيهن رات پريم جي مدد سان، شرير جو جهيڙو مٽايو.
‡نام روپي پاڻيءَ سان انگ ڌوءِ. اروپ=بي روپ=نرآکار
†لڪهنکي هڪ ٿي ڏسڻ ۾ ايندو ءِ نہ پر.

پانچ تنت گُڻ تين منھ، سڀ جڳھ پوليو جاءِ
جس پنٿ مون پرڀ پائيڄي، سو پنٿ موھ ٻتاءِ

گروواچ - *نرانڪار اهنڪار نھ، ڪس ٻڌ باڪون بين
جي ٿمري پاڳھ للاٽ هڱھ، تان سمجھ ليوينگاسين

‡روحل زمين جهاج جل، ٽير نھ ڊرسي تانهن
چار ڪونٽ ۾ ڦرت هون، †درشٽ ٻروڪي مانھ

جانڪي ڊرشٽي ٻرو ۾، تانڪا پيندا سڌ
جانڪي هردي آتما، تانڪي نرمل ٻڌ

سڪھ واچ - ڪس ٻڌ پيٺيون آتما، باڪون امرت بين
سڀ گهٽ آتم رام هي، ڪس ٻڌ سمجھون سين

ڪر ڪرپا مون پي ڪهو، ملن اڙانگا هوءِ
ڪهو ٿئسي هووي، جئسي بات بتائو موھ

گروواچ - آتم بيڪھ انيڪ هي، سڀ گهٽ ايڪو نام
جو تيري دل ۾ بسي، سو جپ آتم رام

پنٿ = رستو، بين = واڻي، سين = سر يا اشارو، ٽير = ڪنارو،
ڪونٽ = ڪنڊون بيڪ = پوش يا ڀيڪ.

*جو نرگڻ آهي تنهنجي ٻاهه ڪٿي ڪريان.

‡روحل تنهنجو سرير روپي جهاز ائين هلائيتو، جئن ميربحر جهاز پاڻيءَ تي هلائي.

†جنهنجي ڊرشٽي تاريءَ ۾ آهي. جئن تاري ڏيکاري پوءِ چندرما ڏيکاربو آهي تئن هردي ۾ آتما جو ڏيان ڪرائبو آهي.

اؤر ديو سب چاڏ دي، پهاي سمرو آپ
*پانچ تنت گن تين ڪي، تب مت جاوي سنتاپ

پانچ تنت گن تين پر، جب لڳہ تمري دؤر
تب لڳہ سنسا نا مٽي، ڪبھون نہ پاوي ٺور

جب لڳہ آتم نا ماي، تب لڳہ سري نہ ڪاج
چلو تہ پيٺيون آتما، اوسر پيٺو آج

سڪہ واچ- آتم ڪون ملنو ڪٺن هي، هم سون هووي نہ بات
تم ساڪي سرو جيئون ڪا، سب ڪڇ تمري هات

هم ڪنگال آ گرِ پڙو، تم سنگور ڪي دُوار
هم ڪيٽي ڪڇ بل نهين، تم ساڪي روپ سنوار

گوروواچ- سنوسڪہ تم ڪون ڪهون، ‡ڪٽ چڪر ڪي بات
بنان جوڳہ پاوي نهين، اڪڙ ڪڙيو نهي جات

دؤر = گهوم = گشت، ٺور = جاء، اوسر = وقت، ڪيٽي = ڪٿلي، سنوار = ٺاهہ = سؤڌو ڪر.

*آڪاش، وايو، اگني جل پرٿوي، ٽي گڻ = ستو، رجو، تمو- انهن جي سنجوگ ڪري دڪ سڪ مليٿو.

‡چہ چڪر (۱) وهڪ جي جاء (۲) لنگ جي مٿان (۳) دن (۴) هردو (۵) ڪنٺ (۶) ترڪٽي، هٺ سنهيون نستون ڦيٽي وانگر مڙهيل آهن جن تي ڌيان ڪرڻ سان، شڪتي جاڳندي.

ڪٽ چڪر ڪٽ ڏيوهين، رهتي آپو اپ
بن پوڄا چا ڏين نهين، مانگي اڇپا جاپ

تب ساڪي چت ڪون لي گيو، آتم پور ڪي ديس
جهان سهي نرنجن آتما، سر نر مني نريس

سک واچ- سيس ڏريو سنگور آگي، اؤر نہ جانون ڪوءِ
جو تم ڪهو سو هم ڪرون، جا هوني سا هوءِ

نا ڪڇ ڪرني ڪر سڪون، هم سون هووي نہ جوڳہ
ڪرڪرپا سپ سُک ديئو، امرت رس ڪو ڀوڳہ

تم جئسو گور پيئيو، بڙو همارو ڀاڳہ
جئسي پارس لوہ ڪون، ترت مٽاوي داڳہ

اٿ ڪيرتن رهاءُ

ٻيليڙا اهڙو سنگہ سڃوڙي، آن ڪيئن چڏيان

آج منهنجو جيءُ جوڳي ٿيو، نام ڪو نيم ليو
برهم گيان ڪي گودڙي، پريم ڪو پتر ڪيو

ڏيو=ديوتائون، مانگي=گهرن، سهي=سلامت، سر=ديوتائون،
نر=ماڻهون، مني=جيڪي بدل گيان ڪي ڪم آڻين ٿا،
نريس=راجائون، ٻيليڙا=منهن جا مددي پيارا، گودڙي=
فقيري چولو، پتر=ٻرتن=پتريو.

برهم ٻيهوت لڳائيو، سَتُ سيلي ڪيني
رهڻي ڪرڻي آپڪي، ڪنين مُندران ڏيني

سيل سنتوکہ ڏوئي نون، ٻڙا امرت رس ڀريا
جنم مرڻ ڪا ڏوکڙا سهجي پرهريا

ڪايا نگر ڪي انترين، نج الکہ جڳايو
دل ڏريا ۾ ٻيس، ڍونڍي ڪي هر هيرو پايو

اگم اگوچر نير ۾، جاءِ ٽيرٿ نايو
سکہ ساگر ڪي سير ۾، روحل سکہ پايو

اٽ ڪٽ چڪر اڪنت

ڪٽ چڪر ڪٽ ڏيوهين، ايڪ ايڪ ڪر جان
ٽانڪي مهما ڪهٽ هون، *اُلٽي سلٽي آن

§مول اگوچر ڪوٽلي، چڙيو اُلٽي باٽ
چونڪي ٿهان گٽيس ڪي، اڪڙڪڙا ڪي گهاٽ

مول چڪر ڪي انترين، ٻيسو ڏيو ڏوار
ٽانهين سون سنمکہ ملو، ٻيڇي اُترو پار

سٽ=پورتا، سيلي=وارن جي مالها، مدرا=ڪنوٽيون=ڪنڊل،
پرهريا=ناس ٿيا، اگوچر=جنهنجي جاڻ نہ پوي، ٽلي=ٽري=هيٺان،
گهاٽ=رستو، اڪڙڪڙا=جنهنجي ڪلا جي خبر نہ پوي.
*هيٺ مٿي. خيال مٿي مان هيٺ جاءِ تي ٽو ڪجي.
§وڏڪ جي جاءِ تان، ڏيان رستي چڪرن تي مٿي چڙهيو.

ساکي چٽ کون لي ڳيو، سُر نر مني نريس
چارپاڪڙي کو ڪنول، واسا تهان ڳٽيس

ساکي چٽ ڳٽيس کون، ڪينو نمو نارائڻ
امر پد ڪِمِ پائيئَي، تانڪا ڪرو بکاڻ

ڳٽيس واچ- امرپد تو ڪنن هي، پهچي ورلا ڪوءِ
*ايڪوتر سؤ پُريان رهي، جو هم جنسا هوءِ

اتني همري پهچ هي، اور نه دوجي هوءِ
پيڇي ڦيرا نا مٽي، ساچ ڪهت هون توءِ

ساکي واچ- ساکي ڪهيو چٽ کون،
ايهان سون اڪ گن ليهه
آسن درڙ ڏرني ڏريا، تانتي وَڏي سنيهه

دو ڪَرَ جوڙ ڳٽيس کون، ڪري چٽ ارداس
§آسن درڙ ڪر ديجئَي، هم تيرا هون داس

پاڪڙي = پتا، بکاڻ = بيان، ايڪوترسو = ١٠١، پريان = رهڻ جون جايون = ناڙيون، گهاٽ = رستو، اڪڙ ڪڙا = جنهنجي ڪل نه پوي، ڦيرا = جمڻ مرڻ جو ڦيرو، درڙ = پختو، ڏرني = ڏرلي، ڪر = هٿ.

*منهن جي پهچ ١٠١ ناڙين تائين آهي.

§آسن پڪو ڪيو ته جوڳ ۾ سبيهه يا رچي وڃندي.

مستڪ اوپر هاٿ ڌر، ڪهيو ڳُٽيس چت جاءِ
آسن ڪبهون نا ڏِگي، اُلٽي آپ سماءِ

نمشڪار ڪر ديو ڪون، من چليا ساڪي چت
برهمپري ڪي ديس ڪون، جهان پاوَ نج گهڙت هي نت

ساڪي چت دونون چليا، لِنگ دواري ٺام
ڪٽ پاڪڙي ڪو ڪنول، برهَما ڪو بسرام

نمشڪار ڪر برهما ڪون، ڪهيو ساڪي چت
ڪر ڪرپا مون پي ڪهو، جيُ امر رهي نت

برهما واچ- سنو سکہ برهما ڪهي، جب لڳہ همري ديهہ
تب لڳہ ڪبهون نا مري، جو همري سيکہ ليهہ

جيتي جيوَ جهان، چوراسي لکہ جات
اُپت ڪپت ڪل ڪي سڪل، سا سپ همري سات

جي چاهو تم جنم سُکہ، تو ڪهو اب موهہ
جئسي تيري پاونا، تئسا بخشون توهہ

سکہ واچ- اُتم جنم ڪون ڪيا ڪرون، جو پڇي مرجاءِ
ڪر ڪرپا سو جنم دي، جانڪو ڪالَ نہ کاءِ

ڏِگي=لڏي، پاونج=پنهنجو سچو پاءُ يا پريت، گهڙت=نهي، لنگ=پيدائش اندري، برما=جڳت جو اُپائڻهار، سيک=سکيا، اُپت ڪپت=اُتپت ناش.

جو جو جنمي سو مري، تانکو کيجت کاه
جو جنم مرڻ سون رهت هي، سو پد موه بتاءِ

برهما واچ- امرا پد کي پهچ کي، همري سمرت نانهن
بار بار کيا پوچتي، سمجهه رهو من مانهن

اَت کيرتن رهاءِ

دل واپاري مورا ويرا ري، پول جنم مت هارو
مانڱو ليئو پرڀ سڀ ڪجهه ديئو، پول پتنڪ مت گهارو
اين اوسر ڦر هٿ نه آوي، تم سمجهي آپ اُڌارو

گيان ڪر گهوڙا، پرتيت پلاٽي، سُرت سواري ڪيجي
پنور گفا اک امرت ويري، تهان امين رس پيجي

*پانچي ميرا پائرا اُلٽ سمائو، پرڀ چرني چت راکو
ڏي تبڪي گهر سوجهه نهارو، ڦل امرت کو چاکو

رهت بنان کوئي پار نه پاوي، موه اگني نهين بُوجهي
سهسين پان اوگي سر اوپر، انڌلي کون نهين سوجهي

کيجت = ڪبو، کاه = ڇا، مورا ويرا = منهنجا ڀاءُ،
اُڌارو=سڌاريو، پرتيت=ويساه، پلاٽي=سنج، امين رس=
اومر روپي رس، بُوجهي=وسامي، پان=سورج، اوگي=اڀرن،
سرت=ڌيان، پنور گفا=ترڪٽي.
*پنج گيان اِندريون، الٽ سمائو، ٻاهران ڦيري اندر
منهن ڪريو.

چت ڪرچندن، ڦول پاءِ ڪا، سهرا سهج ڳنڍائو
ڪايا پيٽر الکہ براجي، آتم پوڄ چڙهائو
هندو ترڪ سڀئي مئن ديکيا، بڙا بڙا بيڪڌاري
پريپ تيري مايا سون ڪوئي اک ڇوٽا، روحل سرن تمهاري

سنو چت ساکي کهي، برهما سون اڪ گن ليہ
اهہ نس رهو بيچار ہر، *پاوَ نج گهڙت ڪو پيهہ

سکہ واچ- ڪؤن پاءُ تم کهت هو، ڪرڪرپا ڪرموہ
جو تم ڪهو سو هم ڪرون، اب مئن پوچون توہ

ساکي واچ-ايهي پاءُ تم سيکہ لي، ستسنگہ ڪرو بيچار
ڪرم وڪار جي دشٽ هين، تانکو پانڄ وڏار

نمشڪار ڪر برهما ڪون، چليا ساکي چت
ناپ ڪنول کي ديس ڪؤن، §جهان سوانت بست هي نت

لنگہ چڪر ڪون ڇاڏ ڪر، چليا ناپ سمان
جهان اشٽ پاکڙي ڪو ڪنول، نير ورن رنگہ جان

ڦول=گل، پاءِ=سني پاونا، سهرا=ٽڪ، پيهہ=پيءُ، پانڄ=
پچاءِ، وڏار=ٽڪرا ڪري، سوانت=برسات، بست=وسي
ٿي، نيرورن=نيري رنگ.

*سڄي پاونا جا آلي تهي ٿي سا پيءُ.

§چاڙڪ جنهن سوانت تاري جي آيرڻ تي بادل جي بوند جهٽي.

شبد اُٿي تنهن ناپ سون، جئسي منشا هوءِ
چونڪي ڏيو وشن تهان، پهچ ورلا ڪوءِ

ونڪ ناڙ ڏم ڏمن ڏمي، پلٽي پؤن اپار
ڏانسون بڇيا لي چلي، تين سات سؤ ناڙ

روم روم رس ليت هي، پون پُرس ڪو واس
ڪايا واڙي تب هري، هاڏ چام ارماس

ساڪي چت تنهن وشن ڪو، جاءِ ڪيو پرنام
جانسون جيءَ امر رهي، سو باڪو نج نام

وشن واچ- امر نام پرڀ آپ هي، ڀي سڀ پرلئہ جاءِ
امر نام ڪي ڪارني، ڪيتي رهي ٻل لاءِ

تب ساڪي ڪهي چت ڪون، تم سانت گن سڪہ جان
جس ڪي گهت ۾ سانت هي، وانڪو ڪئسي هان

دو ڪَر جوڙ وشن آگي، ڪري وينتي چت
مٿي اوپر هات ڌر، سانت ڏيئو منجهہ نت

وشن واچ- سُنو چت وشن ڪهي، سو انت اُس ڪي هات
بنا رهت پاوي نهين، جب ڪرپا ڪري نج نات

منشا=پاونا، ونڪ=ونگڙي، ڏم ڏمن ڏمي=ڏم ڏم جو آواز ڪري، پلٽي=اُچلي، پؤن=هوا، بڇيا=بکيا=شڪتي، ناڙيون=١٦٣ ناڙيون، روم روم=هڪ هڪ وار يا رڳ، واڙي=ول، هري=سائي ٿئي، هان=وچ، رهت=رهٽي.

جانڪي گهٽ ۾ رهت هي، اُس لاڳي نج پريم
اوهي ماڻي سوانت سُک، سدا ڪسل ار کيم

نمشڪار ڪر وشن ڪون، چاليا ديلم ديس
دوا دس پاکڙي ڪو ڪنول واسا ٺهان مهيش

*دل دريا ۾ ديکيا، ڏين لوڪ نو کنڊ
ڏه ڏس درسي آتما، مهان پنڊ برهمنڊ

دل دريا سُپر پريا، هيرا ماڻڪ مانهن
پراپت هووي تو پائيگي، بن پراپت ڪڇ نانهن

دل دريا ۾ بهن سک، جيڪو ديکي مانهن
جن ديکيا سي بلميا، نکسن ڪي گم نانهن

ات ڪيرتن رهاءُ

پيا هڪ پريم پيالا،
انترجامي پرديا، گهٽ پيا اُجوالا

ڪسل=خوشي، کيم=جيڪي وٿس آهي سو انوت رهي، ديلم=دل جو، دوا دس=ٻارنهن، واسا=واسو، درسي=ڏسڻ ۾ اچي، مهان=وڏو، پنڊ=شرير، برهمنڊ=سرشٽي، سپر=سنو، بلميا=ترسيا، نکسن=جي اُتان نڪتا.

*جيڪي ٻه ظاهر يا لڪل آهي سو سڀ هردي اندر آهي.

اڌڪ آمين رس چاکيا، ترشنا سڀ ڀاڳي
*سرت سماني سُن ۾، انحد ڌن لاڳي

جئسي چاه چڪور کي، چند بسرت ناهي
تئسا ميري من ڪا؛ چت چيتن ماهين

گيان ڪنڍي منهن پائڪي، تت امبرت توليا
سيجهڙيان سک پائيا، ڀيُ انتر کوليا

انيئي آتما اُڙکيا، پرمنا بسرائي
ڀريت لڳي اُنمنيءَ سون، نام کي نڌ پائي

دل درياهه منهه ڍونڍڪي، هر هيرو لاڌو
روحل رتن امولُ هي، گِره ڳانڍيٽين ٻاڌو

ساکي چت مهيس کون، جاءِ ڪيو پرنام
ڪرڪرپا مون پهه کهو، جيءُ امر بسرام

مها ڏيو تب ٻوليا، سُن هو ساکي چت
امر پد تب پائيئي، جب جيوت مرنا نت

اڌڪ=وڌيڪ، سن=شانت، انحد=ازخودآواز، اپياسي ٻڌيئو، ڌن=ڌني=لڳاتار آواز جئن گهنڊ وڄڻ کانپوءِ، بسرت= وسري، ڪنڍي=تاراري، انتر=ڳجهه، اُڙکيا=ڏٺو، پرمنا= پنڌڪڻ، اُنمني=ترپا، گره=وٺي، ڳانڍيٽين=ڳنڍين سان= سواسن سان ٻڌم، جڏهن جئري مرجي=آپو وڃائجي.
*منهنجو ڌيان شانت آتما ۾ سمايو.

چت واچ- کس بڌجيون مرن هي، کرکرپا کهه موهه
تم جيسا کوئي ڏيوتا، اوُر نه دوسرا کوءِ

مهاڏيو واچ- امر پنت هم کهت هون، سُن تون ساکي چت
*اوهئن سوهئن سمجهه لي، پيڇي ذت آنند

چت واچ- اوهئون سوهئون تب لڳي،
جب لڳه جيءَ گهٽ مانهه
ديهه پڙي پرُناٽ، پيڇي سمرون کانهه

مهاديو واچ- جتني هم ري پهچ تي، سکل کهي اب توءِ
امر سدا پرپ آپ هي، جي تم پوچو موهه

ساکي واچ- ايان سون اگن سيکه لي، شوشکتي بيچار
جنم مرڻ کو ڀيد يهه، کهي ساکي نج سار

تب چت کهيو مهيس کون، شو شکتي بيچار
کر کرپا مون پهه کهو، جانتي اُترون پار

تب شو کهيو چت کون، ايءَ شکتي بني انيک
§سوئي کرلي آرسي، جان منهه دوسي ايک

---

*شو مهراج چت کي آپو وڃائي، اوم سوهم جي جاپ لاءِ چيو پر هن سمجهو ته مري پوءِ جاپ ڪئن جپبو.
§هڪ آتما ۾ سڀ شڪتيون ڏس، پوءِ=پرتويءِ ۾.

کر پرنام مهيس کون، چاليا ساکي چت
کنٺ چکر وانکون ڏکهي، جانسون واڻي اُچرت نت

تين کت پاکڙي کو کنول، کنٺ چکر هي نام
شبد اوُنسون نيسري، سُرسوتي کو ٺام

پانت پانت کي واچ هين، پانت پانت کي راڳ
کبهين اُت واڻي کري، کبهين جوڳ ويراڳ

ساکي چت سرسوتي کون، کهيو ماتا سن بات
جي امر پد نالهي، کاهيکي کسلات

امر پنٿ ۾ بهت دک، جب لڳ ملي نہ آپ
تب لگ سنسا نا مٽي، اهہ نس رهي سنتاپ

امر پنٿ جب آ ملي، پيچي بهت آنند
ٽوٽي ڦاسي کال کي، پڙي نہ مايا ڦند

سرسوتي واچ- جي چاهو تم ندّ سڌ، ارجي چاهو رِّس پوڳہ
اي سب تمکو مٽن ديئون، جي ڇاڏو تم جوڳ

تين کت=ارڙهہ، نيسري = نکري، پانت پانت=جدا جدا،
اچرت=اُچارجي ٿي، هن واڻيءَ کي مدما تو چئجي،
ندّ سڌ=شکتيون جنن ڪ هلکو ٿيڻ، ڳورو ٿيڻ، وڏو
ٿيڻ وغيره، ندّ يون=خزانا.

چِت واچ- جوڳ ھمارا جيءَ ھي، سو ڪِرِ چاڏيو جاءِ
جاءِ ۾ سنتن سڪھ ليو، سھجين رھيو سماءِ

ساکي واچ-ايان سون ايڪ گڻ سيکھ لي،
سڪل واٽي ڪو ڀيد
گائون گن گوبند ڪا، تان ڪبھون نہ پڙي نڪيد

کھيو چت سرسوتي ڪون، دي واٽي ڪو بيھہ
اھہ نس سمرون آتما، دن دن وڌي سنيھہ

اڪ گن لي سرسوتي سون، چليا ترڪٽي تير
ڀنور گفا ڪي گھٽ ۾، جھان برسي انمرت نير

اَت ڪيرتن ڪبت رھاءَ

اڇي نيڪي ڌُن سني، گگن منڊل مڌي باجون ڪي
*جھڪور لاڳي، جئسي گھور گھَن ڪي

پريم پچڪاري ماري، پينين پيا سنگھ پياري
ڪبھون نہ ھووي نياري، ائسي پريت جنڪي

نکيد=ناس، بيھہ=بيھڪ، تير=ڪناري، ڀنور گفا=ھت نند ڙيون ڪونڙيون آھن جن ۾ ھوا ٿي رھي، ترڪٽي= جي پنيان، مڌي=۾، جھڪور=آواز، گھور=ڳوڙھا، گھن= بادل، پينين=ملي.

*ڳوُڙھن بادلن جي گجگوڙ وانگي آواز ٿيا.

گيان ڪو اُڏيو گلال، هوري کيلي ميرو لال
سُنڪي الوکي خيال، سُڌ ڀولي تن کي

رس ڪو باجي مرڏنگہ، ڪبهون نہ پڙي ڀنگہ
روحل ڪو لاڳو رنگہ، آسا پوري من کي

سهنس پاکڙي ڪو ڪنول، تهان پرم هنس ڪو واس
پهچينگا ڪو سنت جن آ واگون وناس

گنگا جمنا سرسوتي وهي ترويني تير
جاءِ سنان ڪيو تهان، اوجل ڀيو سرير

اس ڪنول کي بيت منهہ، ديکيا سُرت سماءِ
باجا انحد باجيا، اکنڊ ڌن لِنو لاءِ

پورن پدوي جوڳہ کي، کهي ساکي چت جان
باجا انحد باجتا، نهچي ڪرو پڇان

بينا سکہ سماڌ ۾، ستگور وچن بيچار
بن مڙهيان واجت وجيا، جپ بن پڙي پکار
کيتا تال مرڏنگہ هي، ارکيتا ڏاڏر مور
کيتين تِپيان مُرليان، باجي انحد گهور

الوکي=عجيب، سرت سماءِ=سرت اُن ۾ گم ڪري، لنو=
پيار- مرڏنگ، مڙهيان، تپيان=سازن جا قسم، ڏاڏر مور=
اڇا نهندڙ مور.

باجون کي جب ڌن سُنين، پيو چت لنولين
جاءِ تهان رلمل گيو، *جم جل مڌي مين

تب چت آنکھ اُگاڙکي، ڪ ي ساکي سون بات
انهد باجا باجيا، سنگور کي پرساد

پهپ پڇم سر پنور هي، سيت نہ کارو هوت
ڻانکي ارڌي مکھ ۾ امين جهري، ارڌي مکھ ۾ جوت

ساکي چت تهان جا کيو، پرمهنس ديدار
امين رس کم پيجئي، کهہ همکون نج سار

ات پرمهنس واچ-جي هم سون تم پوچيو،
بکھ رسُ کون تم تياگھ
کَبڌ يا سرپٽي مارکر، پيو امين رس جاگھ

پرمهنس پربوڌ سن، چايا اُلٽي بات
جنهان سهي نرنجن آتما، لکيا پاگھ ललاٽ

ونک ناڙ کي انترين، پڇم ڌس کي دوار
اُلٽي انٽي کول کر، پايو درس ديدار

لنولين=پيار ۾ گم، رلمل گيو=ملي ويو، پهپ=گل، پڇم=اولهه،
امين جهري=امرت رس ڪري، بک رس=وشئي سک،
کبڌ يا سرپٽي=خراب مت، اُلٽي بات=وهنوار ۾ ورتڻ
گهٽائي، آتما ۾ وڌائي، انٽي=گنڍ اوديا، کام ۽ کرم جي.
*جڻن مڇي پاڻيءَ ۾.

میر سکر آسن کیا، جهان بیٺو آتم رام
تهان سس سورج دونو نهين، نهين ڇايا نهين ڏام

ٺهان جنم مرڻ کو ڀؤ نهين، ارنهي کرم کي هان
حد جوئي بيعد پڙيا، نوري منهن نروان

گگن منڊل بني چِکي، نکسي انمبرت سار
ٻال کنواري پرديا، ڇاکيا پانچ کنوار

جهل مل جوتي جڙهڙي، ڇپيا چند اؤر سور
گگن منڊل کي محل مون، برسي انمبرت نور

آتم کي اجواڙ کي، مکہ سون بني نہ بات
جِم گنگا سُپنا لهي، سمجهہ سمجهہ پڇتات

انيئي آتم اُڙکيا، ٿاکي منڇا باڻ
جئَسا ٿا ٿئَسا ڀيا، پايا پد نرواڻ

آتم رام بُلاءِ کر، ساکي چت حضور
کيا نجار نورکا، هوءِ رهيا ڀرپور

میر سکر=میرو، ڊنڊو=پٺي جي کنڍي جي چوٽي، سس=چنڊ، ڇايا=پاڇو، جوتي=ٻرلي، جڙهڙي=چمکي، چکي=چڪجي، ٻال کنواري= سرسوتي، پانچ کنوار= ۵ ديوتا، انيئي=اندر ۾، اُڙکيا=ڏٺو، منڇا=آسائون، باڻ= باٽي، نرواڻ=واٽيءَ کان پري، نجار=نظارو.

ات ڪير تن رهاءُ

ڀريو ٿگن سرن تماري آيا،
من ۾ ممتا رهي نہ ڪائي، درد مٽيا سک پايا

گيان سورج گهٽ ڀيتر اوگيا، اکنڊ جوت رنگ لايا
جس ڪارن جڳ ڦرت اُداسي، سو گهٽ ڀيتر پايا

ڪام ڪروڌ ڪا ڏنگ نهي لاڳي، موہ نہ وياپي مايا
ڪايا ڪي ڪليس ليس نهي لاڳي، سوئي شهر بسايا

جنم مرڻ ڪا سنسا ڀاڳا، چيتن سون چِتُ لايا
پارس سون جب پَرچا لاڳا، لعل امر ڀئي ڪايا

اگم ڀيد انڙکو، مارنگ سنگور موہ بتايا
روحل رتن امولڪ مليا، ڀاڳ پراپت پايا

جنم جنم ڪا دُک مٽيا، ار جنم جنم ڪو پاپ
سڀ تن ٻاوَن هو رهيو، جب درسيو آتم آپ

ساڪي چت ٻُلاءِ ڪر، آتم پوڇي بات
اي پد ڪم پائيو، جو اڪڙ ڪڙيو نهي جات

اُوگيا=اُڀريو، ڪليس=دک، ليس=ذرو بہ نہ، پرچا=واقفي
انڙکو=اناڙيءَ يا ٻي سمجهہ کي، ٻاون=سيتل، اڪڙ ڪڙيو
نهي جاءِ=جنهن جي ڪل نٿي پوي.

چت واچ - جانپر کرپا تمري، ار دَيا کري گرديو
پورن پدوي تب ملي، چرن کنول کي شيو

جيتي دکھ چت کون لگي، ار من ممتا کي مار
سي سپ آتم رام کون، جاءِ کري پکار

آتم واچ - جنهن دُکھ مون سُکھ پائيئي، سو دکھ سُکھ جان
بنا دُکھ سکھ کي ملي، کس بڌ پڙي پڇان

ري چت چنتا مَت کرو، چيتن تمرو نام
رام دهائي ڦيرلي، کايا ننگري گام

دل کي ديس ديرا کرو، ساکي تمري سات
دُرجن سَکل هٽاءِ کر، من کو پکڙو هات

گيان گهوڙا پرتيت پلاڻي، تنت ديني تلوار
کميا گريبي کپڙا، سنجم سيل هٿيار

کرني کا کنگن ديا، ار رهني کي سکپال
چيتن کون آتم کيو، کايا کو رکپال

چيتن کون پهراءِ کر، ساکي دينو سات
کايا گڙهه کي کوٽ کي، کُنجي ديني هات

کي=کتن، دهائي=قسم، تنت=آتم ويچار، سنجم=پاڻ تي قبضو، سيل=پوترتا.

نمشکار کَر جوڙکي، چيتن کيو سلام
آتم تب اگيا ديني، جاءِ کرو بسرام
آتم کون پرنام کر، چليا چيتن سنگ
ساڪي ڳر آگي گيا، پرگهٽ پيو نکترنگ
ديس ديس منهن ڏم پڙي، ار واڻي ڦوٽي واس
چڙهيو چيتن چاهہ کر، مارون من مواس
چيتن کو پروار سڀ، آگي مليو آءِ
ايڪ ايڪ کون سڀ دِيو، گهوڙا ار سروپاءِ
سُوَ ننگري آسن کيا، نرپتہ واڻي وات
پڇن پنان پڳوان، اور نہ بولي بات
جس گهٽ نوبت نام کي، باجي انعد گهور
روحل رَلِ بڇڙي نهين، جئسي چند چڪور
چيتن چِٺي لکي کر، ميلي من کي پاس
اب تم آ پاڳين پڙو، تجِ ممتا کي آس
ري من مورکہ سمجھ لي، تج جونو ايمان
نهين تو مئن ائسي کرون، جو ديکي جمل جهان

پرنام کر=نمسکار کري، نکترنگ=چند رما، مواس= نادان، مورک، پروار=ڪٽنب، نوبت=ٻه نيورو، گهور= گوڙهو، رل=ملي، بڇڙي=وڇڙي، پاڳين=پيرن لڳي، ممتا= مان ۽ منهنجو، آس=اُميد، جمل=جملي=سارو.

جا چني چيتن لکي، سا پهتي مَن کون جاءِ
جي اپني اُمراه ٿي، ليئي سکل ٻلاءِ

ايڪ ايڪ سون پوڇيا، اب لڙون ڪ مِلون جاءِ
چني واچيو چت کي، کهو مجهي سمجهاءِ

اِت ڪيرتن رهاءِ

اپنا روپ پڇان، سمجهه ليهه مَن درشن ايهي
پنب برهمنب ڪُل راس تمهاري،
کاهي کون کرت گمان
جئسي شنگهه اجيا مون ڏولا،
آپ نہ چيني پرمي پولا، جانت هوءِ اجان
کستوري وسي مرگهه کي ماهين،
بَن کنڊ ڍونڍي سونگي جائين، هوءِ رهيا حيران
جن تمکون نهچي کر جانيا،
*رمتا رام سکل گهٽ مانيا، سيئي ساڌو پروان

اُمراه=اَمير، پڇان=سڃاڻ، راس=ملڪيت، شنگهه=شينهن،
اجيا=رڍ، ڏولا=رليو، چيني=جاڻو، پرمي پولا=بي سمجهيءَ
۾ پلو، مرگهه=هرڻ (هرڻ جي دُن مان کستوري نڪري،
جت وهي اُني کري)، پروان=قبول.
*ايشور سين ۾ آهي.

تهين لوڪ منهه تهرا واسا،
ڪاهي ڪون تون ڦرت اُداسا، جان سگهين تو جان

جب ميري پريت صاحب سون لاڳي،
روحل رئن پرم ڪي ڀاڳي، آتم مون غلطان

تب ٻوليو پرڌان سب، من راجا ڪي سات
چت ويچارا ڪيا لڙي، چلو ته پڪڙون هات

هم تهري دربار ڪا، ڪايا سير اناج
تم نهچي ڪر جانيو، سڪل مُلهائون ڪاج

جو آگي هم نڪاليا، اوهي هي اب چت
پڪڙ تماري هات ديئون، گهاس ڪرائون نت

من سون مل امل پيو، اُٿي ڪلا مان ڪاءِ
اب نهين ڇوڙون چت ڪون، جو ڪڇ ڪري خداءِ

چتي پيچي چت ڪون، اب ڀاڄي مت جاءِ
سِرڪي سودي ديس هي، جو ڪاٽي سو ڪاءِ

چڙهيا من مواس جب، ٻجي دمامين گهورُ
جاءِ ڪهو اب چت ڪون، جو ڀاڄي سو چور

غلطان=گم، پرڌان=امير، گهاس=گاه، ڪلا مان ڪاءِ=قسم ڪنيو، امل=خوش يا ٻوڌ ۾ آيا، مواس=مست، دمامين=دهل، گهور=زور سان.

جتني بات من سون سُني، سپ کھي چت کون جاءِ
ساڪي چينن دونو چڙھي، ٻيا ِ سڪل ٻُلاءِ

چينن دَلُ ھي برھم ڪا، من مايا دل جان
اَرڌ اُرڌ ڪي بيچ منھن، سورن ڪو گھمسان

اڙين اڙين سون جا لڳي، اِر سوُر مليا جا سور
من چينن ڪي بيچ ۾، باجي انعد تورُ

پرٿم ڪھيو من ڪام ڪون، جاءِ ڪرو تم جنگ
ارڌ دلان ڪي بيچ منھن، مارو گھات نسنگ

چڙھيو ڪام ايمان ڪر، آءِ ڪڙو ميدان
انت اھنڪار ڪر ڪلپنا، بڪ بڪ ڀيو حيران

تب چت ڪھيو سيل ڪون، ترشنا ڪامَ متاءِ
لِنگ واسنا ديھ ڪي، ديئو سڪل ھٽاءِ

گورڪي چرني لاڳ ڪر، چليو سيل سُجان
ھاٿ جوڙ پاڳين پڙيو، ڀيو ڪام حيران

ڪھان گئي او ڪلپنا، ار ڪھان گئي اوڪيچ
جب ديکيو مُکھ سيل ڪو، ڀيو ڪام نرھيچ

دل=لشڪر، ارڌ=ھيٺ، اُرڌ=مٿي، سوُرن=پھلوانن، گھمسان=گوڙ شور، اڙين=ڪڙي، تور=تريون، نسنگ=سانگي رھت، ڪلپنا=جوش سان ڳالھائڻ، ڪيچ=اجايا ٿپا ڏيڻ، نرھيچ=ٿپن ڏيڻ کانسوءِ، لنگ واسنا=ڪام واسنا.

ڪام سروپي مُرڪيلي، سيل شنگهه هي سور
ايڪو هاٿ لڳاءِ ڪر، مارگيو چڪچور

ڪام ڪهيو تب سيل ڪون، رام دُهائي توهه
تم جيتيو هم هاريو، اب مت مارو موهه

ڪام گلي ۾ جيوڙي، ٻاڌي سيل سُجان
لي آيو چيتن آگي، آءِ ڪيو اُنمان
تب چيتن ڪهيو سيل ڪون، ٻانڌ قيد ۾ دار
ائساڻي ڪر راکلو، جو اهه نس ڪاڻي مار

تب ڪام ڪهيو چيتن آگي، تم ڪينو بڙو سنتاپ
ڪام روپ مُجهه ٻرپ ڪيو، تم ڪون لڳي سراپ

ايڪ اِستري ساڏڻي ديت هون، اوهي ٻهت ڪرجان
اؤر آس مت ڪرو، نهين تو ڪاٽون ڪان

اٿ ڪيرتن رهاءِ

ٻريمي ٻلين ٻياري ٻائي، ائسو ٻريم ٻيالو ٻيدو
ٻريم ٻياسي رڌ سڌ ڏاسي، جوڳُ جاڳُ نهين ڪيدو
ٻيڻي ڪرٻا ڪب الکم لکايو، ستگور وچني سيڏو

سروپي = جهڙو، مر = يلي، چڪچور = بلڪل ٽڪر ٽڪر، جيوڙي = نوڙي، اُنمان = مان رهت، سنتاپ = ڏک، سراپ = بددعا، ساڏڻي = سيتل سڀاو واري، ٻلين = ڏايو چڱو ٿيو، ڏاسي = ڏاسي ڪيو۔

پريم پيالا اَجرُ اَمرُ ھي، ڳھلا لوڪ نہ جاڻي
جو رس ديوتيان نون دُرلڀ، سو رس پريمي ماڻي

پريم بنان ڪوئي پار نہ پاوي، بات ڪري جم سُوَا
موہ مايا ڪي ڦيري پڙيا، ڪتني ڪٽ مُوا

پريم ھماري سرَڪا سائين، مئن تان پريم ڪي داسي
پريم ڪلاسون نئنن نرکيا، آتم ہر ابناسي

پريم پرڪاش پيو اجوارا، جوڳہ جڳت ڪي جاڳي
روحل پئہ ڪون پريمين پايو، پريم بڙو ھي ڀاڳي

فتح ھئي چيتن ڪي، جو سُر نَرَ ڳھرَ ڳنڀير
مٽي ڪام ڪي ڪامنا، جب ڏاليو سيل زنجير

سيل ڪام ڪون ماريو، جب سُني من يہ بات
لاڳو دڪہ، تب گر پڙو، سِر پر ماري ھات

بھوت ڪال من ڪون چڙھيو، ليو ڪروڌ بُلاءِ
ڪامَ ڪڇو سَتَ نہ ڪيو، تم ڪرو لڙائي جاءِ

چڙھيو ڪروڌ ميدان منھہ، ڪيو بھوت اُدماد
تب چت ڪھيو سنتوکہ ڪون، اب ڪرو ڪروڌ ڪون مار

دُرلڀ = ملڻ ۾ ڏکيو، پار = پريون ڪنارو، سُوَا = طوطو، نرکيا = ڏٺو، جڳت = يڪت = رستو، ڀاڳي = ڀيرايو، ڀيرو سڀاڳو وارو، سَت = شڪتي ڪانہ ڏيکاري، اُدماد = گوڙ.

چيتن کي چرني لاڳ ڪر، چليو سنتوک سجان
سنگور وچن بيچار ڪر، جاءِ ڪڙو ميدان

ڪهيو ڪروڌ سنتوک کون، سيس ڪاٽون تجهہ مار
ڪهيو سنتوک ڪروڌ کون، انتِ چلينگا هار

ڪروڌ ڪيو بڪباد تب، انمن پيو سنتوک
ڪايو ڪال ڪروڌ کون، سنتوک پايو پد موک

اگن روپ هي ڪروڌ ڪا، سنتوک روپ هي جل
جب دونون پيڙا پيا، گيو اگن ڪو بل

سنتوک سُڌ ست سار هي، ڪروڌ کوڙ ار ڪچ
نهي ٺور تهان ڪوڙ ڪي، جب پرگهٽيو پورن سچ

ڪروڌ اُپيو ميدان ۾، جسو ڪاغذ کوٽ
جب پڙي بوند سنتوک کي، کوٽ پڙو پوُن لوُٽ

ڪان پڪڙ ڪر ڪروڌ ڪو، لي آيو سوُر سنتوک
چيتن کي دربار ۾، بهت پايو پد موک

ڪروڌ مليو سنتوک کون، نهچي ليو پاءِ
گئي ڪلپنا ڪروڌ کي، سيتل سدا سڀاءِ

انت=پڇاڙيءَ ۾، انمن=اوم سان گڏ، پيڙا=هڪ ٻئي کي گڏيا، ٺور=جاءِ، پون=زمين، لوٽ=ليٽي، نهچي=پڪ سان، پاءِ=پريت.

سانيھہ ۾ جو گز پڙي، سڪل لوڻ ھو جاءِ
ڪروڙ پڙو سنتوکہ منھن، ايڪ ميکہ ھو جاءِ

ڪروڙ ھاريو سنتوکہ سون، سُني مَنَ يھہ بات
پڙيو انت اوندھہ ۾، لڳي جگر منھہ گھات

تب ڪھيو من اھنڪار ڪون، جا ڪرو تم يڌ
چيتن ڪو دَلُ مار ڪر، پڪڙ لي آئو بنڌ

اھنڪار چڙھيو ات گرب سُون، دو دل ڪي رَڻ مانھن
چيتن ڪھيو تب پريم ڪون، پڪڙلي آئو بانھن

چڙھيو پريم ميدان منھن، جِم ھاٿي رڻ مست
ڀھليٽي اھنڪار ڪو، ماريو سر پر دست

لاڳو ھاٿ اھنڪار ڪون، پڙيو ڀوم پر ليٽ
گدڙ ھوئي شير ڪي، ڪس بڌ چاي چپيٽ

اھنڪار ڪھيو تب پريم ڪون، ڀھڙ نہ مارو باڻ
تم جيتيا ھم ھاريو، اب چوڙيا تير ڪمان

پُچان پڪڙ اھنڪار ڪي، ڪيس لي آيو پريم
چيتن ڪي دربار ۾، جاءِ ليو نج نيم

سانيھہ=لوڻ جي ڍنڍ، ايڪ ميکہ = ھڪ ئي وچڻ=لوڻ لوڻ سان ملي ھڪ ٿيو، انت=بلڪل، رڻ=جنگ، ڀھڙ=ڀھر، پچان=ٻانھون، ڪيس=وار.

تب لوڀ موھ ڪون من ڪهيو، جا لڙو وويڪ ويچار
لوڀ موھ دونو ڪهيو، اي ٻازي ڪوڙ پسار
اُوانِ ڪو ٻل بهت هي، صاحب اُس ڪي مانھ
ٻاڄن ايھي وار هي، پيڇي نڪسن نانھ
من اوهان سون ٻاڳھ ڪر، جا پڙيو گهر اپمان
چيتن چڙهيو چاھ سون، ڳڙھ ڪون روڪيو آن
*سُرنگھ لڳائي سواس ڪي، ار دارون ڪينو دم
جب لڳا پليتا پريم ڪا، نڪو تم نھ هم
پڪڙ اوهانسون من ڪو، لي آيو چيتن پاس
هاٿ جوڙ پاڳين پڙو، مکھ م ٻايو گهاس
چيتن ڪون پرنام ڪر، ڌريو پڳان پر سيس
مئن چيلا تم سنگورو، نام ڪرو بخشيش
چيتن واچ- پريت ڪي ريت ڪهون تم ڪون
چت لاءِ سنو پورا من ميرا
اي جڳھ جان جئسو سپنو،
تُج جوني ڪي اوٿ، نهي ڪڇ تيرا

ٻازي=راند ٻاڄن=پچڙ، وار=وقت، نڪسن=نڪرڻ،
پورا=پورا، اوت=آسرو، اپمان=ٻي مانو.
* بارود رستو، پليتو لڳو=بارود ان م پيو، يعني جاپ پريم ۽ سواسن رستي چت هردي ڏي وڃي پهچي ويري ناس ڪيا، پيائي ناس ٿي.

ڌانهين سون نينهن ڪرو اڏڪو،
جانڪي سنگہ ڏرو پوَجل ڪا گهيرا

سائين ڪي نام ڪو نير پيو رُچ،
روحل ٿوه مٿي جَم ڦيرا

مانو ڪو اوتار پاو، نج نام بنان ڪهہ ڪام ڪسيڪو
جمِ ڪام ٺهار سينگار ڪري، پرنار بنان ڪهہ ڪام ڪسيڪو

چيت، اچيت کهون ٿم ڪون،
دل پيتر نوُر وسي پرپ جيڪو

تنت جوت سروپ وسي اُر انتر،
روحل رنگہ لڳو تهان نيڪو

ايڪ اکنڊت برهم براجت،
اوچ اور نيچ نهي ڪڇ ڌاهين

چوراسي لکہ جوُن اُپائڪي،
آپ وسي سڀهين گهٽ مانهين

ايڪهين روُپ انيڪ ڏريا،
جڳہ پوُل پڙيو جِن ڪون گم ناهين

اڏڪو=وڏيڪ، پوجل=سنسار روپي درياه، گهيرا=گهيرو، رڇ=پي خوش ٿي ٿي، مانو=منش، چيت اچيت=مورک ويچار ڪر، پيتر=اندر، تنت=آلم لتو.

روحل رنگ لڳو جنڪون،
سي ايڪ الک ديکن سڀ مانهين

ايڪ سجن، نهي درجن ڪهون، ٺمن سنو منتميري
جان اجان تجو اپمان، ڪَرو نہ گمان نهي ڪوئي ويري

آد اروپ ڏريو اب روپ،
ٻڙو ه ڪوپ لهو سُڌ سيري

روحل رنگ لڳو پڙ سنگ،
ٻڙي نهين پنگ مِتي جَم ڦيري

جب آپهين آپڪو چين ليو، اُر انتر جوت جاڳي ٻيءِ پايو
گيان کي گم پڙي جبهين، تب*جيءَ سيءَ م اُلٽ سمايو
چينتن چندر اُگيو گهٽ پيتر، جوتي سروپ ني جوت ملايو
روحل رئن گئي دن پايو، پانچ سکي مل منگل گايو

اٿ ڪيرتن رهاءُ

اني ماني پريم پياسي، مٽ گئي ممتا ٺني جمر ڦاسي

سجن=سنو ماڻهون، درجن=خراب ماڻهون، ڪوپ=کوه، سيري=ساري، چين ليو=جاڻو، پانچ سکي=پنج گڻ=پورتا پريم، سنتوش وويڪ ويچار، ماني=مان.

*جيوُ ايشور هڪ ٿيا، اهو تڏهن ٿيندو جڏهن جيوُ ٺمو رجو ڇڏي، سٽو رستو ڪندو.

چيتن چندر ڏهون ڏس جهلڪي،
پنڊ برهمنڊ منهه سڪل چوراسي

ڪهان رس انمبرت پوڄن ڪاوي ،
وِرِتَ ڏنڊَ، سدا اُپواسي

عجب ليلا تيري رنگ رچايو
ڪهان پيو چور ڪهان سنت داسي

ڪيا ڪهون ڪڇ ڪهيو نہ جاوي،
ديکہ اچنيا آوت موه هاسي

پانت پانت ڪي رنگ رچائي، ڪيتا بيکہ ڪيا ابناسي
ٿانور جهنگم سگل سرشٽ ۾، الکہ نرنجن جوت پرڪاشي

گيان پنڊار ڪوليو دل پيتر،
سدا سينل من وڪنت واسي

سُرت سهاڳڻ سنمکہ پياسون،
روحل رنگہ لڳو ابناسي

من چيت سچيت سنڀال چلين،
اوکي اڙانگي، عشق دي راه سائين

چوراسي=جوٽيون، اچنيا=عجيب ڳالهيون، ٿانور=پينل=
وڻ، جهنگم=هلندڙ=جانور، سرت=ڌيان، سنمک=سامهون.

ٻل کي ٻل جتني ڦر نور نهي،
اُٿان پير ٽکاوڻ دي جاءِ ساءِ
کوڙي کايا ڏکي، جي ٽون لعل لهي ڏيندي،
ساه کيڍي، متان آهہ ساءِ
روحل رکہ رضا ٽي دم قدم، دلبر ڏايا هي بي پرواه ساءِ
جنهان عشق دي چاشني چکہ ڏٺي،
پيتي پريم پيالي سي جاڻندي ني
نيهي نينهن سڄڻ دي راکين ڏينهان،
جنهن دي ٽانگهہ ٽٺان دل ٽاڏدي ني
جنهن دل اندر ديدار کيتا، نال يار سدا سُکہ ماڻندي ني
روحل رنگہ ڳوڙهي رَچ لعل ٿيءُ،
وڃ ملينگي اصل جنهن کاڻ دي ني
اس دار دروني دي اندر ميان
عجيب کيل ڏٺا يار آپڻي دا
سڀ گهٽ ۾ گهونگهٽ کر چاي،
خالي ٿان نهين کوئي ٽاقڻي دا

ٻل=ٽر، رضا=جيڪي بڻي اچي، چاشني=مني پت، ٽانگهہ=چڪ، ٽاڏدي=چڪي ٿي، رچ=ٿاهہ، اصل کاڻ=آتما، دار=محلات، دروني=اندرين، گهونگهٽ=پڙدو، ٿان=جاهہ، ٽاقڻي=وهاڻ.

ڏيکو حد بيحد کي آرسي هي،
*بنا، حد، بي حد نہ ڇاپڻي دا

روحل رنگہ لڳا گورگيان ديا،
§سوهؤن شبد هي راهہ سڃاپڻي دا

دل تخت هزاري دا رانجهو،
ميڏا ماهي نال محبت اٽکي هي

ڇوڙون ڇوٽي ناهي، من مني لڳي
پائي پيچ چوکي چٽ چٽکي هي

ڏي ڳل بانهہ سُتي، سکہ سيج اُتي،
ڇاتي نال پياري لڳہ لٽکي هي

روحل رات هِجر دي هٽ گئي،
جاڳي جوت ڏَتي مهان گهٽ کي هي

ريختہ

سڄڻ تجهہ عشق ني، مجهکو کيا مدهوس دوئي سون
رهيا يک نقش دل اوپر، خيال اُس يارجاني کا

حد=شرير، بي حد=آتما، ماهي=کيرڏيڻ وارو، هجر=وڇوڙو، مهان گهٽ=برهم، مدهوش=چريو، دوئي=بيائي، يک نقش=هک چٽ.

*جيتر شرير کي نہ سمجهبو ليتر آتما کي نہ سمجهي سگهبو.
§سوهم شبد سان رستو سڃاڻبو.

برهه کي آگ مون، ساجن سُتي دل کون جڳانا هي
هُوا هي روز روشن ڏِنُ، تجهي ديدار درسن کا

ديکي هي پريم کي پوٿي، رچي هي رنگ سون روحل
پڙهي کو سنت جن سوُرا، جسي گهٽ شبد ستگور کا

اٿ کبير تن رهاڻ

اچرج کيل اچنپا ديکيا
نا کڇ رنگ نہ روُپ، نهي کڇ ريکا

پانچ تت گن تين پسارا، چيتن ايک بهت بستارا
شبد سپرش روپ رس گنڌ، سيمنهن الک لکي نهين انڌا

چند نہ سورج کڇ، ڏوس نهين رجني،
نهي تهان پيٽ نهي کوئي پجني

نهين تهان کائر، نهين کوئي سورا،
ايک اکنڊت سڀ گهٽ پورا

نهين تهان سُن سِکر نهي گگنا، پيوت پريم پيا من مگهنا
تهان شبد نہ درسي ٻڌ نہ پرسي، سوانت بوند جل اهہ نس برسي

برهه=وڇوڙو، سورا=پهلوان، بستار=وسنار=پکڙيل، لکي=ڏسي، رجني=رات، سن=ماٺ، سکر=چوٽي، مگهنا=راضي، سوانت بوند جل=ڏرم ميگهه سماڌي=مينهن وسڻ پرگڻ.

نهي تهان گيان نهي اگيانا،
نهي ڪوئي مورک نهي ڪوئي سيانا
آپيئي پيتا آپيئي تانا، آپ آپ منهن اُلٽ سمانا

نهي تهان جنم مرڻ ڪڇ ناهي،
جِم ڪُوپ ڪي ڇايا ڪوپ ڪي مانهين
نهي ڪڇ گيا نهي ڪڇ آيا، روحل رتن امولڪ پايا

---

*اوهي من هي اوهي چت هي، اوهي ساکي اوهي جيءِ
اوهي آتم پرماتما، اوهي ايشور اوهي سيءِ

ايڪ اُوسي ڪي نور سون، ذيست سارو نور
روحل ايڪو رم رهيا، ٺام ٺام ڀرپور

جو ڪو من پربوڌ ڪون، پڙهي سٽي اڇي ريت
من چت ڪا جهڳڙا مِٽي، من آوي پرتيت

جو ڪو من پربوڌ ڪُون، سٽي ويچاري مانهن
دل درياه پيٺر رهي، نڪسن ڪي گم ناهه

ٺام ٺام=جاءِ جاءِ، پرتيت=ويساهه، نڪسن=جيڪر نڪتو.
*قدرت قادر کان، ساکي ساک کان نيارا نه آهن يعني
ادويت آتما جوئي نظارو آهي، گوڙ پد آچارئه جهان کي
پرماتما جو سرياءُ چيو آهي، جنهن باهه ۾ انهي لپت.

اٿ ٻن پرٻوڌ سمپورڻ سماپت ھوئي

اٿ واڻي روحل فقيرڪي شاستراڌ ٻُڌ گرنٿ لکنت

انيؤ ڪا انگم

جان گھٽ گيان پرڪاش ڪري پُن،
سو گھٽ ناٿھن ڇپي ڪڇ ڇاڏؤون

*جيون سَسَ ڪي پرتنبپ ڏسي جل
تيون پرپ سنتن مانھ سمانون

سنت منھ رام پرگھٽ وياپڪ،
تاٿھ نہ جانت لوڪ بيگانون

رِوحل رام دُھائي ڪھي،
سَت برھم ڪو روپ، صحي سنت جانون

پانچ تتون ڪي ديھ استول،
سو برھم ڪو پيد نھي ڪڇ جاني

نوان تتون ڪو سرير ھي سوڪم،
آتم ذات ڪو ناٿھ پڇاني

اَڌ ٻڌ=ٻڌيءَ ڪي آتما سان ملائڻ وارو يا اوچو ڪندڙ، ڇاڏؤون=اوندھ، سس=چندرما، پرتبنب=پاڇو، دھائي=قسم، نوان تتون=٥ گيان اندريون ۽ ٤ انتھ ڪرڻ.

*جيئن چنڊ جو پاڇو پاڻيءَ ۾ ڏسڻ ۾ ٿو اچي، تيئن پريو سنتن ۾ آھي.

بيد ٿڪي جپ جاپ ٿڪي،
بن گيان ٿڪي ڪٿ گيان لَساني

روحل برهم ڪون برهم پڇانت،
آتم روپ مانهہ سمائي

*مَن مَن ڪرون، تہ تم سون ڏرون،
تون تون ڪرون، تہ بڇڙيا مرُون

‡مَن تون ڇوڙم، واحد ٿيءُ،
ڏي ڳل ٻانهن، سدا رس پيءُ

روحل مَن روح الله پايا، اپنا سؤدا آپ بنايا
پنگلا ڏؤرسِڪرتي چڙهيا، انڌي لکيا گنگي پڙهيا
درد مندان دي ايها چالي، سمجهينگا ڪو مست موالي

پرسن

سِڪہ کهيو گر آپني تم جئسا نهين اؤر،
همڪون اڪ شنڪا پڙي گورو بتائو نور

لساني=زبان سان، ڪٿ=چٽي، ڏؤر=ڏوڙي، سڪر=چوٽي.
*ٻيائيءَ رکڻ ۾ ڏک آهي. مَن ۽ تون ٻئي جُدا آهن.
‡مان تون جُدي هڪ ٿيءَ، آتما کي پرماتما سان هڪ ڪر تہ سک پائين.

اُتر

چيتن ٻهہ روپ ڌريو، تانہ ڦريول پڙو
آپنو سروپ ديکہ آپهي ڀلانو هي

جوگہ، جپ تپ کري، آپکي نہ سمجہ پڙي
هيرو هي امول سو تان کانچ ۾ ٻکانو هي

*تون کيول ابناس هري، ميري من سنگہ پڙي
ٽيرو نربند روپ کاهيکو ٻنڌانو هي

مئن تو اک باجي رچي، روحل مت جان کچي
آپهين سي آپ کيلون، جگت کو بهانو هي

پرسن

نا کڇ کرني کرسکون، همسون هووي نہ جوگہ
کر کرپا ائسو سکہ ديئو، امبرت رس کو ڀوگہ

اُتر

درپن مانهہ نہ ڦيرو کڇ، ڦير پڙيو مُکہ مانهہ
جئسا مُکہ کر ديکئي، تئسا دکاوت تانهن

تئسا دکاوي تانهن، جئسا هي روپ تمهارا
§برهم پاوين تو برهم، نهين تو ڦرت نيارا

---

*آتما اسنگ پر ميري من جي سنگ ۾ ٻڌو آهي.
§ برهم پاٺ کي سمجهندين تہ برهم ٿيندين.

روحل پاءِ سڦل ڦاٻي، ست کر مانو ٽانهہ
درپن مانهن نہ ڦير ڪڇ، ڦير پڙيو مکہ مانهن
ڪيول نِهہ چت هري، ٽانکو اک انڇا پڙي
روپ ڪي ٽو چاه ڏري، جڳت ڪون بنايو هي
*ٻول ٽي يهہ باجي رچي، ڪبڏيا ڪي ٽو راند مچي
ڏرمت ناماني سچي، جوٽ ڪون اگهايو هي
*عقل ڪون ٽان غير ڪيو، اگيان ٽو، وَجيرُ ديو
لوڪ ٽانسون سيکہ ليو، پرم ۾ پلايو هي
گور ائسو اُپديش ڪيو، سِکہ ٽانسون سمجهہ ليو
سنسي ڪوناس ڪيو، روحل يهہ ٻيدجان، آپہر سمايو هي
ڪنڊليا ڇند - ستگور انتر ڪول ڪر، دکلايا محبوب
من موهن سوئي مايو، جو ڪوبن ۾ ڪوب
جو ڪوبن ۾ ڪوب، سو اب سهجي پايو
سڦل ٻيو سڀ ڪاج، منڇا منگل ڳايو
روحل رسَ رنگہَ ريجهہ ڪر، آتم ڪيو سجود
ستگور انتر ڪول ڪر، دکلايا محبوب

نِهہ چت=چت رهت، اگهايو=قبول ڪيو، وجير ديو=وزير ڏنو، سمايو=هڪ ۾ هڪ ٿيو، ڪوبن ۾ ڪوب=بلڪل سنو، سهجي=سولائي سان، منڇا=ايشور ملڻ جي اڇا، سجود=نمسڪار ڪيو.
*هن رچي ليلا ڪري، اگياني انکي اهنو سمجهي وينا.

كنڊليا چند- جان گهٽ انيؤ اپجي، سو کهيڻي وڏ ڀاڳ
جئسي پارس لوه کون، ترت مٽاوي داڳ

ترت مٽاوي داڳ، کري پن ڪنچن جئسو
سنگور وَچني روپ سمجهه، جئسي کو تئسو

روحل عشق ميدان منهه، مرڻ کنون مت ڀاڳ
جان گهٽ انيؤ اپجي، سو کهيڻي وڏ ڀاڳ

جان دن تي پيءِ کو مُکه ديکيو
تان دن تي ممتا مت ڀولي

مستڪ اوپر هاٿ ڌريو گورَ،
واٽي ويچار وويڪ کي ڦولي

گيان کي سؤر پرڪاش کيو گهٽ،
رئن وچوڙي کي ڌال در ڍولي

جب آتم مانهن پايو انيڻي پد،
روحل آنکه وگيان کي کولي

کٿ شاستر هين بيد پران پڙهين،
هردي بيد پڙهني بن موکه نهي

انيؤ=اندر ين جاڻ، ڪنچن=سون، ممتا=پيائي، ڌالدر= کنگالپڻي وانگر، ڍولي=پٽڪي، وگيان=رهڻيءَ ۾ گيان.

جپ تپ کرين پُن ڏيان ڌرين،
بن گيان، مٽي سنسا شوک نهي

رام نام جهڙسا ڏنُ دل بسي،
تانکون جان سکي انڌا لوک نهي

جانکي سک سوئي روحل آءِ مليا،
اب چپ جهڙسا کوئي ٽوک نهي

لکه بيد پُران انيک پڙهين،
ست سنگه بنان رنگه لاڳي نهين

محبوب کا مُکه نه ديکه سکي کوئي
جو دوئي کي نيند سون جاڳي نهين

نال يار وصال نه ٿيوي ٽنهان،
ممتا موه کي روڳه کون تياڳي نهين

روحل عشق ميدان محبت دي،
سورا سوئي پڇي مُڙ ڀاڳي نهي

سکه واچ- چينٽن کهين اروپ هي،
روپ ڌريو سو ڪؤن هي جي

ٽوک=فائدو.

موکون تو سنسا پڙيا،
*يهہ سياهي کي، سؤن هي جي

جهولنا-چيتن اروپ کؤن نيارا کهين،
لکہ جاتِ چوراسي ۾، کؤن هي جي

کهان کاچ بنيا، کهان کاچ ڏسي
کهان سيِها پيا کهان سون هي جي

کهان آگہ بنيا کهان خاک بنيا،
کهان پاني پيا، کهان پؤن هي جي

روحل ديکہ اچنپيا حيران هوا،
کهٽا کڇ نهي مِني مؤن هي جي،

اکنب اگم اگاڌ کهين،
تانکا انت کسي نهي پايا هي جي

پڙہ شاسترهين، بيد پران ٿکي،
اک نور کسي نہ، بتايا هي جي

جانکون ساچ کهون، ماني کوئي نهي،
جگہ موهہ سرپني، کايا هي جي

سيها=شيهو، خاک=پرٿوي، پؤن=هوا، انت=پڇاڙي،
سرپني=نانگڻ.
*هيءُ انڌکار جا جي ڪري آهي.

سسمُ پيد، سگل کون کارا لگي،
روحل گياني کي من مون، پايا هي جي

کوجون سو کؤن کون، کاهيکو ڏري ڌيان
کهو ڪسي هووي، جڪسي مڻ هون انت اَجان

گورواچ- پر روپ کي عاشق بهت ديکئي،
اپني روپ کا عاشق کوئي هي جي

جانسوُن پنڊ برهمنڊ پرکاش هوا،
ساري سرشٽي رچي جڳہ جوئي هي جي

چار کونٽ ۾ جوئي ڌپاس ديکيا،
جهان جائون ڌهان، ساڳي سوئي هي جي

اؤر رام سيئي، روحل کام کيها،
آتم رام ميري دل، موهي هي جي

سک واچ- ڌم جڪسو گر پيئيو، بڙو همارو ڀاڳہ
جڪسي پارس لوه کون، ڌرت مٽاوي داڳہ

گورواچ- ايک سڄن، نهي درجن کهوُن،
ڌم من سنو مت ميري

سسمر=هڪڙائي، پيد=سچ، پايا=پيارو، پر روپ=ٻئي ڪي،
سيئي=سوُن، کيها=کهڙو، آتم رام=هردي واري رام.

جان اجان تجو اپمان،
کرو نہ گمان نهي کوئي ويري

آد اروپ ڏريو اب روپ،
پڙو مت کُوپ لهو سُڌ سيري،

روحل رنگہ لڳو پيءَ سنگہ،
پڙي نهي پينگہ، مٽي جم ڦيري

اگم اکنڊ اگاڌ بيءَ انت،
سو بيد پران ۾ ليکيا هي جي

*الکہ اروپ بيچون، کهين ناڪون،
کهو ڪني کچ پيکيا هي جي

جوڳي جتي سب ٿاک رهي،
آگي دادو ڪنبيرو ديکيا هي جي

✓ جب گيان چڪشيو، گور کول ديا،
روحل رنگہ، بيرنگہ ۾ ديکيا هي جي

سڌ=سمجهہ، سيري=پڏنيندڙ، اگاڌ=جنهن جي اونهائيءَ جو پار نہ آهي، بيچون=بنان آواز، پيکيا=ڏٺو، چڪشيو=اکيون.
*پرماتما کي ڪير نٿو ڄاڻي سگهي هو بي روپ آهي ۽ شانت روپ انکي چون ٿا.

من موهن کي روپ کي بات نہ برني جاۓ
جيُون گُنگا سپنا لهي سُمر سمر پڇتاۓ

اگر لِکہ رکو اٹهپڙهئي اڳون،
پڙهيان سي، کهان او جانتي هي

وَر کي بات کنواري سون پوُڇ،
ديکو کنت پايانسي، کهان وو مانتي هي

جانکون ساچ کهون ماني کوئي نهي،
گور گم بن سي لِکہ لعنتي هي

روحل رنگ رتي جانکا رانجهو سيِڻي،
اُس بات کون سائي پڇانتي هي

گورواچ- پريت کي ريت کهون تمکون،
چت لاۓ سنو ڀنورا من ميرا

يہ جگ جان جئسو سپنو،
تج جوني کي اوٽ نهي کڇ ٽيرا

تانهين سون نينهن کرو اڏ کو،
جانکي سنگ ٽرو ڀوجل کا گهيرا

برني=بيان ڪرڻ، کنت=پتي، پايانسي=پائڻ جي، سيڻي= ساڻ، ڀنورا=واس وٺندڙ من، پڙهيان سي=سو پڙهڻ، رنگ رتي=پيار ۾ ڳاڙهي ٿي، ڀوجل=سنساري سمنڊ.

سائين کي نام کو نير پيو رَچ،
روحل توهہ مٿي جم ڦيرا

پرسن ـ سکہ کھيو گور آپڻي، مٿن هون اڌت اجان
آتم کو ڪمِ جاڻگي، ڪس ٻڌ پڙي پڇان

گورواچ ـ سُن تون سکہ يهہ بات هماري،
آپا جان نہ ملي مراري
آپ جاڻي بن ناهي موکہ، تان بن مٽي نہ سنسا سوک

سکہ واچ ـ ڪس ٻڌ جانون آپکون، ڪرڪرپا کھُ موهِ
هووي جڏسي کهو تڏسي، سرن پڙيو اب توهہ

گورواچ ـ *پورن برهم کهين، تون سوئي،
تجھہ بن دوسرا ناهي ڪوئي

ڪاهيڪون تون ڀرم ڀلانا،
ديهہ سنجوگ تي آپ نہ جانا

سکہ واچ ـ جنهن سمجهيا، سو ڪؤن هي،
اور نہ سمجهيا سو ڪؤن
موکون تو اچرج ڀيا، ڪانٽي پکڙي مؤن

ا ڌت=بلڪل، آپا=پاڻکي، سنجوگ=ميلي ڪري، رچ=
ناهہ، مؤن=مات.
*پورن برهم تون پاڻ آهين.

گوروا چ- بک باد ڪرين پاوين مؤن گرهين،
ٽنت چيني بنا، سُکھ پاوين نہ پورا
آپ ڪون کوج، سنتاپ ٿنا ڪر،
هئہ ٽجهي پاس لکين نهي ڏورا
هاٿي ڪي ديهہ ۾ هاٿي سو ڏيست،
گهوڙي ڪي ديهہ ۾ ڏيست گهوڙا
روحل روپ ڪٽي سپ آتم،
ڀهني ۾ ڀهنا اَرِ ٿوري ۾ ٿورا
برهم چکو سو تو برهم هين ڏيکت،
مايا چکو سو تو ڏيکت مايا
ساڌ کو سنگہ، سو پار لنگهاوت،
دُشٽ ڪي سنگہ سؤن پار نہ پايا
آتم جاڻ بنان سپ مونجهت،
بيکہ بنائي سنوارت ڪايا

روحل رام وسي سپهين گهٽ،
ٿانهين ڪون ڏيکہ سو نينهن لگايا

سکہ واچ- *بيد ڪي مت پلي، ڪي جوگہ،
جانسون سپ جگہ ڪرتا پوگہ

ٽنت چيني بنان=آتم جاڻ بنان.
*ويد چکو ڪن جوگ.

ميرا تجهہ بن اؤر نہ ڪوئي،
جو تم ڪهو ڪرون مئن سوئي

گورواچ- بيدون ڪي مت جڳت ڀلايا،
جوڳہ ساڌن ني ڇيڇت ڪايا

انيڪي ڀڳت بنا نهي موکہ،
وان بن مٽي نہ سنسا سوڪ

سُن ري چيلا بات هماري، جي چاهو تم ماي مراري
آپ ڪؤن جان اؤرڪون تياڳہ، آتم رام ڪي چرني لاڳہ

آتم ڪا استان ڪهُہ، جهان براجي آپ
منجهہ ڪؤن سوجهي ٻڙي، ڪِس ٻذ مِٽي سنتاپ

گورواچ- * اوجو سڀ ڪي نئنان سون ديکتا هي،
بن آتم ديکي سو ڪؤن هي جي

اوجو سڀ ڪي مکہ سون ٻولتا هي،
بن آتم ٻولي سو ڪؤن هي جي

ڇيڇت=ڇڇي ٿي=ٿکر ٿکر ٿي ٽٽي يعني نہ رهيو ڪرم ڪانڊ چڱو ۽ نہ هٺ يوگ، آپ=آتما.

*ڪين اُپنشد ۾ آتما کي اکين جون اکيون ڇيو ويو آهي يعني اندرين کي هلائيندڙ. ڪتابي علم جي جڏهن آتم ڏيان ساک ڏني تڏهن دل کي نشچلتا ۽ شانت ايندي.

اوجو سپ کي پائون سي چالنا،
بن آتم چالي، سو کؤن هي جي

اوجو سپ گهٽ ۾ کيلنا هنستا هي،
بن آتم کيلي سو کؤن هي جي

سپ گهٽ آتم رام هي، انڌيان سوجهٽ ناهن
روحل سوجهي تب پڙي، جب سنگور پکڙي باهن

سنگور کايا ڦير کر، گهڙيا گهاٽ کڇ اؤر
چڱنچل من نهچل پيو، اب چلي نہ سکي بي ٺور

جان گهٽ انيؤ اپجي آءِ، تانکون کرم نہ لاڳي کاءِ
جان گهٽ انيؤ پرگهٽ هوءِ، تانهن سمان اور نہ کوءِ

جان گهٽ انيؤ، سو وڏ ڀاڳي، آتم باجهہ اؤر سپ تياڳي
سپ گهٽ ديکي آتم رام، من ۾ مگهن سڦل ڀئي کام

جان گهٽ انڀئہ پورن سوءِ، تانهہ سمان اؤر نهي کوءِ
جان گهٽ انڀئہ سو بادشاه، روحل سو شاهن کو شاه

آتم درسي کو انگہ لکڻت

آتم درسي آتم ديکي، وان بن اؤر نہ کوئي پيکي،
سپ منهن ديکي اپنا روپ، تانکي مت هي انت انوپ

گهٽ=شرير، مگهن=خوش، پيکي=ڏسي، انت انوپ=بلڪل اوچي.

گياني ديکي آتما، ديکي نهي استُول
سڀ پاڪن منهن پاڪ سو، جنهن نج ڪرپڪڙيا مول

آتم گيان پيو جن کي گهٽ، وان بن اوُر نه ديکت دوُجا
آپهِ آپهين لين پيو پن، آپني شيوا آپني پوجا
ڪاهيڪون راڳ نه دوکه ڪرين،
پن آپهِ الکه نرنجن سوجها
روحل رام وسي جن کي دل،
تانهين سون نينهن ڪري نت تونجا

آتم درسي آپهين آپ، مت گئي ممتا تيني تاپ
ڇوڙيا جپ تپ شيوا پوجا، آتم باجهه نه جاني دوجا
اوچ نيچ منهن آتم ديکي، آپهين آپ اوُر نهي پيکي
آپي ٺاڪر آپي چيلا، تا سو ٻڇڙيا نا اُس ميلا
سکه واچِ- آتم جانن ڪٿن هي، ورلا لَکي جو ڪو
شيوا مِت جانون نهي، سرن پڙيو اب توء

سرن پڙيو اب تو، ميرا تجهه بن ناهي دوجا
مئن هون انت اجان، ڪرون ڪن کي اب پوجا

استُول=باهريون شرير يا قدرت جو چولو، پاڪ=پوتر، مول=اصل=آتما، لين پيو=گم ٿيو، راڳ=پريت، دوک=وير، نرنجن=پوتر=ما يا رهت، ٻڇڙيا وڇڙيو، ميلا=گڏ، لکي=جاڻي، مت=جاڻ.

هووي جهڙسي کهو تهڙسي جا هووي
ساهو، آتم جاڻ ات ڪٿن هي، ورلا لکي جوکو

گورواچ- کيا کهيٽي، ڪٿي نه بني،
اب ڪهڙسي کهون تمسون مکه باتين

جانهيکؤن چاهت هي تم،
سوپن اؤرون کو سنگه تجو، دن راتين

هي تُجهي پاس، تون جان سگهين نهين
آپکون کوج ملين پُن جاتين

روحل رام وسي اُر انتر،
تانهين کؤن جان، تجو اؤر تاتين

آپکي جاني بنان، نهين سوجهت،
آپکون جان سدا سُکه پاوين

آپ بيچار کرين نهين مورکه،
اؤر کي سنگه سدا دل لاوين

کؤن سي مت پڙي تمکون،
اب آپسون آپُ نه نينهن لڳاوي

ساهو= روحل جي شش جو نالو، ڪٿي نه بني= بيان مان ڪونه سمجهبو، اُر=هردي، پيون ڳالهيون چڏ.

روحل رام ڏهائي کهي سٽ،
*آتم ٻاجهه تون موکه نه پاوين

سکه واچ- آتم کو اب ڪئسي جانون،
ديکي بنان سو ڪئسي مانون
ڪرڪرپا اب باکو بين، آتم ماؤن پائون سکه چين

سنگورسوسٽ ڀاؤ بتادي، سکه سمجهه اپرم پد پاوي
مٺن موركه هون انت اجان، ڪرڪرپا سمجهائو سيان

گورواچ- جس پد ۾ جپ تپ نهي، ار نهي هار نه جيٽ
سو پد پورن تب ماي، جب لي پورن پرتيٽ

سن ري چيلا اکٽ کهاني، پورن پد کهون ٻرهم واڙي
§ هٿاچٽاسون، سن انترکول، سرديئوتن من سون تول

سکه واچ- ڪس ٻڌ تن من ديجئي،
ارڪس ٻڌ ديجئي سيس
ڪرڪرپا، سرني پڙيو، نام ڪرو بخشيش

گورواچ- بار بار کهون توه، ساوڌان کيون نه هوءِ
جوني پرپنچ منهه، کاهي دل ٻاڌي هئه

سيان=سياڻا، تول=تور=ويچار ڪر، ساوڌان=پورو ڌيان،
پرپنچ=وهنوار، ٻاڌي=ٻڌي، ڏهائي کهي=قسم کڻي چوان
تو، پرتيٽ=ويساه.
*آتم جا ٽلج ڪانسواءِ موک نه ملندو. شاهدي.
§ اندر ڪرلي پهنجي فائدي لاءِ ٻڌ.

آپکون پہچان ڏيکر، ڪٿسي هي جات تيري
اگيان هوُنڪي ڦاسي پڙيو، سنسي ٻڌ ڪاڏي هي

سمجهڪي بيچار ڏيکر، جيون ڪي چار دن
موُئي پيڇي، ست ڪهون، مڪت ڪوَن لاڌي هي

*آتما ڪي جاني بنان، انيڪ هوُنڪي ڦاسي پڙي
جانڪي ڪاٽي ٻنڌن، سو تان روحل گور هادي هي

سڪهه واچ - ڪس ٻڌ ٻنڌن ڪاٽي، ڦاسي توٽي ڪيم
مئَن تو انت اجان هوُن، تم ڪهه سمجهائو هم

گورواچ - ڪيتي پرڪار ڪهيو تمڪوُن،
سمجهاءِ رهيو سمجهين نهي پورا

آتم تنت وسي اُر انتر مانهن،
پہچان سگهين نهي ڏورا

ڪؤن سي ٻڌ پُڇي تمري،
اب آپ نہ جاٽي ڪرين نت جهورا

جات=اصليت=حقيقت، هادي=هلائڻ وارو، پورا، پولا،
ڏورا=ڏور ڏسڻ وارا، جهورا=جهرڻ=دک ڪرڻ.
*آتما هڪ، پر انيڪ شريرن ۾ جدا جدا ٿو نظر اچي،
جيئن آڪاش هڪ پر دلن ڏکين ۽ گهرن ۾ جدا جدا
ٿو ڏسجي.

آتم گيان بنان نهي سوجهت،
روحل پاگه رهي ات كورا

اپديش كيئي كيتي تمكون،
سُن مورکه تو کِن ہ نهي جانيو

ميرو كهيو تم كان سنيو نهي،
جوئيون كي بات سيتي من مانيو

اوُر اُپاءِ تجو سيهين تم، آتم گيان جانو اُر آنيو
روحل رام وسي تن کي گهٽ، جن نج آتما تنت پچهانيو

سكه واچ - اوُر اُپاوَ تجي سيهين،
ار تيرو كهيو سِر اوپر مانوُن

اور كو سنگه تجون ابهين،
سپ تيرو كهيو اُر انتر آنون

تم هو ديال كرو كرپا مُجهه،
انتر آتما تنت پچهانون

اب كاتكي سيس ڏرون چرنون پر،
روحل اوُر کچھ نهين جانون

كورا=كورو=مٺاڇرو، تنت=سڄو امت يا وستو.

گُرو واچ- آتما ڪون جان، ٻانوين ٻيٽ ٻانوين رتن ڪر
نِرٻُڌِي ڪو گيان جانڪون، تانڪون ڪڻسي هان هي

آپهين ڪو آپ جان، اؤر ڪي تون بات ڇاڏ
آپڪون بچار ديکه، تيرو سپ جان هي

ڇاڏي دي انارٿ اب، ارٿ ڪون پڇانو تم
توهين ماهين ناڪر، ار توهي ماهين گيان هي

ڪاهيڪون تون مونجهه پڙيو، آپڪون بچارو روحل
تيرو نربند روپ، گياننڪو گيان هي

سکه واچ- پرسن- جو گُور ڪهيو سڪل سو مانيو،
برهم سروپ مڻن سپ گهٽ جانيو

من مت تجي، چيتن مت آئي،
ڪس پڌ سرب م رهون سمائي

گُرو واچ- آتم هي تيرو ٻاپ، ڪاهيڪون تم ڪرت جاپ
برهم هي سروپ تيرو، ڪاهيڪون ٻُلانو هي

آپهين يه باجي رچي، تاهين ڪون نه جان ڪڇي
آپي پرکه آپي ناري، آپسؤن ڪِلانو هي

نرٻڌي=ٻڌ رهت يا آتما، انارٿ=ٻي مطلب ڳالهيون، ارٿ=سچي معنيٰ، نربند=بند نن رهت=ڇٽل، سڪل=سڀ، ٻاپ=پيءُ، ڪلانو=راند ڪو.

آپهين ني ڪيوڙي ڪام، تانهن ڦر ٻول پڙيو
جان ٻوجهه ٻيو جڙ، ٻول ڪو ٻهانو هي

سمجهڪي ٻچار ڏيکه، ٻول ني يهه منڊي مانڊي
روحل سو جاني ٻيد، جو گيان ۾ جُهلانو هي

سکه واچ - سنو گوروجي ميري بات،
تجهه بن ميرا تات نه مات

جو تم ڪهيو سو نشچي آيو،
جسڪون ڏيونديت سو ڦل پايو

ٻڙو همارو ڀاڳه سو تبهين، تم جڏسو گور ڀيٽيو جبهين
اب ڪڇ سنڪه رهي من مانهه، سڪل مٽائو پڪڙو ٻانهه

گورواچ - جو ڪڇ سنڪه رهي تمڪون،
اب ڪهه سمجهائو سڙن، اب ڪهئي تانڪون

*اؤگهٽ ائوکي ٻيکه ڪرون،
پن جڏسي هي بات بتائونگا تڏسي

ڪاهيڪون سوڪ ڪرين ٻهه ٻڙؤ،
موکه اپني جات پڇانون هي جڏسي

منڊي مانڊي = مانڊاٽو منڊ ۾، جهلانو = لڏيو، سنڪ = شڪا، اوگهٽ = مهٽي سهٽي، ائوکي = ڏاهي، ٻيک = نموني.
*ڪٿن نه ڪٿن ٿوکي سمجهائيندس.

جي تم برهم مليو اب چاهت،
روحل رام ماڃي دل ڀيسي

سک واچ- سڀڪو ڪهي برهم ايڪ هي،
موکون ڪهه سمجهاءِ
ايڪ اوچ ايڪ نيچ هي، سڪل برابر ناهن

گور واچ- نا ڪڇ اوچ نه نيچ هي، سم ڪر جانو ايڪ
روحل سوجهي تب پڙي، جب ڪُلي ويچار ويڪ

سک واچ- اک ڪهيئي جورو، اک ڪهيئي مات،
سم ڪر جانون بني نه بات
اسي بات ۾ سنسا جانون،
ڪهه سنگور هم ڪئسي مانون

گور واچ- حد ۾ تو ڪهيئي پاءِ پين، تانکو ماني لوڪ سڀ
بيحدي ۾ جورو مات، ايڪ برهم جانيئي

گياني سو، جو گيان ڪي پرڪاش تي، بيچار ديکي،
حد ڪي جو بات، سو تو حد ۾ ئي مانيئي

پين کو تو پين جاني، مات کو سو مات ماني،
جوروُن سوُن ڪرت ڀوڳ، سنت سو بکانئي

حد ۾ = شريرن جي نظر کان، بي حد = آتما جي نظر کان،
وهنوار ۾ وهنوار جي نظر، پرمارٿ ۾ پرمارٿ جي نظر.

*گياني کي انيک لوچن، پِلي بُري سم جاني،
روحل يهه رمز سمجهه، هردي منهن آنيئي

سکهه واچ- جو انتر سنگور ديو، سو قل پرگهٽيو آهه
جگسا تا تسا هي پيا، اب کڇ کهيو نه جاءِ

کيا کهون کانسون کهون، مُکهه سون بني نه بات
جهان ديکون تهان آتما، سڀ صاحب کي جات

جو گور کهيو سو نهچي آيو، آپ آپکو درشن پايو
جهان ديکون تهان نرمل نور، سرب وياپي هي ڀرپور

گوروواچ- گور کهيو سکهه ٿن تون، پلي سمجهه ٿمرکين
آتم سون ائسي مليو، جيون جل مڌي مين

سکهه واچ- جان دن تي گور سرن پڙيو،
تب تان دن تي ممتا مٽ پاگي

مستڪ اوپر هاٿ ڌريو جب،
کيتي پرکار پلي ٻُڏ جاگي

لوچن=اکيون، رمز=گجهه، مڌي=۾، مين=مڇي.
*سري گلابداس ديهه جو درشٽانت ڏيئي مٿين ڳالهه سمجهائي آهي. جئن شرير جا انگ جدا جدا روپن ۽ ڪرتوبه وارا ٿيڪي پلو برو ڪئن ڪوئبو لئن جيون کي پلو برو ڪئن ڪوئبو جو منجهن هڪ آتما آهي.

*جيون روگي گهٽيئي، نس جات اُپاڌ،
ڪيئي هرسون لنو لاڳي
روحل رام رهيو اُر انتر،
اؤرون ڪي سنگه ڪي بات ٽياڳي
گورواچ - جانڪون ڪهتا اؤر ٽون، سوٽو ٽيرو روپ
گيان ڪنڊي مَنهن ٽوليئي، ٽو ايڪهين الکه انوپ
ايڪ الکه انيڪ ڪيا رنگه،
ڪيتي پرڪار ڪي روپ ڌري هين
چور بنيا، ڪهان ساڌ بنيا،
ڪهان ڏوُبت هين، ڪهان پار پرين هين
جانپر ڪرپال ڀيو گور پورڻ،
آپسون آپ ۾ جات جري هين
روحل روپ اروپ ڌريا ٻه،
ڪِن جانيا ڪي مونجهه ڪري هين
سکه واچ - جو اُپديش ڪيو گور پورڻ،
سو اپڻي دل لاڳه رهيو هي

نس=ناس، جات=وڃي، اُپاڌ=مايا جو پڙدو، جري=سڙي
ڪري=ڪڙي، ڪنڊي=تارازي، انوپ=عجيب.
*جئن روگيءَ جي بيماري گهٽجي تئن منهنجي اپتي
سمجهه وڃي.

جئسي چڪور ڪون چاند بسي من،
اڙرونڪي پريت، ڪون نڀاڳي رهيو هي

گيان ڪو ديپ پرڪاش ڀيو جب،
اگيان انڌيرو سو ڀاڳي رهيو هي

روحل رام وسي جن ڪي گهٽ،
دوئي ڪي نيند سون جاڳي رهيو هي

گورواچ- *ايڪ ڪهان تو دو ڏيسي،
ار دو ڪهان تو جوٽ
ان دونون ڪي بيچ ۾، الٽي سمجهه اپوٽ §

اُلٽي انٽي ڦير ڪر، جن جانيو نِجُ نام
روحل تانڪي چرن وند، سڦل هوت سڀ ڪام

روحل اڏ ٻُڌ گرنٿ منهه، الٽي ٻچن انيڪ
سمجهينگا ڪو سنت جن جان گهٽ ڪليو وويڪ

اُلٽي انٽي=ڦيري يعني اندر ڌيان ڪري، اڏ ٻڌ= ٻڌيءَ جو آسرو.

*هڪ چوان ته ٻه ڏسبا يعني هڪ ڏسڻ وارو ٻيو جيڪي ڏسجي. هڪ وستو ۾ ٻه ڪيئن ڏسبا. هنڪي ڀڳت، انيه يعني ٻيائي رهت ڀڳتي چون ۽ گياني ادويت.

§ جنهنکي پٽ نه ڏيٺي سگهجي، رڳو هڪ ئي هڪ آهي.

جان گهٽ ڪليو ويڪ، سنو وانڪي گت نياري،
پيا پيالا پريم چڙهيا، تنهن چڙهي عشق خماري

گيان ڪلا ۾ اُلٽ سلٽ جاءِ مليو اب ايڪ
روحل اڻ ٻڌ گرنٿ ۾ اُلٽي ٻچن انيڪ

آتم درسي آتما سهجي رهيو سماءِ،
روحل رنگ لڳو تهان ٻاهر پير نه پاءِ

ٻاهر انتر ايڪ هي، پنڊ برهمنڊ منهه ٻاس
سرب وياپي آتما جيوُن گهٽ مانهن آڪاش

مليا آپسون آپ، تجو جپ جاپ،
نه پُن نه پاپ، جو سوهؤن بيچاري

آد اروپ ڏريو اب روپ،
سنسي پڙي ڪوپ، پيا برهم چاري

آگي اليڪ ڪيا اب بيڪ،
سهي برهم ايڪ هوا گهٽ ڌاري

گت = پد، اُلٽ سلٽ = ٻاهر پيائي ڏسي ائين وهنوار تو ڪجي، اندر ته هڪ ئي هڪ آهي، ٻاس=واسو، ڪرپ= کوه، برهم چاري = جنهن جي برهم ۾ رهڻي آهي، گهٽ ڌاري=شرير ۾ رهڻ وارو.

اب روحل کانھہ، سَھي برھم مانھن،
سؤدو سر ناٺھن، پڙي سُڌ ساري

روحل رسنا رام کي، کايا انيؤ ارٿ،
اپني مکہ سون آپھين رچيو اڌ بڌ گرنٿ

رھي ڏياڻا، دوئي اڻکيا، پوٿي ھي نج سار
روحل رسنا کيا کھي، جو ٿا کي سکل بچار

روحل رسِنا کيا کھي، آنم رس کي بات
بن جيڀا کئسي کھي، جيون گُنگي گُڙ وات

سنپورڻ سماپت

اُڻ کيا=پورن کٿي، ڏياڻا=ڏيان کرڻ وارو.

ڪلام پنجابي روحل فقير دا سي حرفي

الف الله ڪر ياد سدا، نتُ وحدت وچ گذارين،
جيوڻ ڏي من چار ڏهاڙي، خام خيال نه گهارين
اهه دنيا ڏوٽي سڀ جڳ موهيا،
جيت چلين منت هارين
روحل راه فقير دي وچ، غفلت منوُن وسارين

ب بديان ٽون ڪرين سدائي، فرصت ڪرين نه ڪائي
مڻن وچ لعل نه لڪٹين ڪوئي، نڪا ڪران ڪمائي
ٽيڏي راچ قران البيلي، ڏٹان ٻانهه لڏائي،
روحل راز خسم دا جنهن ٽي، جڳه سهاڳڻ سائي

ت ٽنُ گهولِ گهتين دلبر ٽون، سينا مول نه ٽنگين،
جام شراب رندا دي هٿون، پريم پيالا منگين
چُٽي جند جواب سوالون، ٽٽين جهيڙي جنگين،
روحل راهه رباني دي وچ، ڏيندين سر نه سنگين

ث ثابت ڪر انترجامي، جي ٽون عاشق ٿيوين،
شوق شراب رندا دي مجلس، پاپل دي وچ پيوين

ڏوٽي=خراب زال، البيلي=بي پرواهه، خسم=پيارو، گهول=گهوري، گهتين=قٹو ڪرين، سينا نه ٽنگين=سامهون نه ٽج، سنگين=پاٹسان، انترجامي=اندر رهي هلائڻ وارو.

لَهي هول حساب حشردا، قبر مُوا دل جبوين،
روحل رات پرم دي پڇي، نيهي ناءُ سڌ يوين

ج جَهان دُنيا دا طالب، ڇوڙ تهين دي ياري،
حرص هوا تکبر کون، تک مارين کيبر کاري
جهان عشق الله دا چايا، تنهان تيڏي تاري،
روحل ٿي قربان تنهان تون، جنهان ممتا ماري

ح حضور هردم هميشه، پُاي پري ڍونڍيندي،
کامل مرشد ٻاجهون انڌي، اوچي سڌ کريندي
وچ انڌاري بنا روشنائي، ناحق هٿ کريندي
روحل خسم جهان دي جهوُلي، سُکي سيئي جهليندي

خ خالق دا خيال جنهان کون، مِنٿي لڳي نہ مايا،
سي عاشق وحدت وچ ورونڌي، وسري سندر کايا
جي وت نينهن نماٽي کيتي، رات گئي دن پايا،
روحل رتن امولڪ مليا، ڀاڳ پراپت پايا

د دمامان دل دي اندر، نرڀؤ چوٽ چلائين،
پنج مواسي کايا دي وچ، محکم مارهٽائين

لهي=وڃي، هول حساب هشر=دوزخ جا ڏک، کيبر=
تير، کاري=تکو، تاري=آڌار، جهولي=پينگهو، جهلندي=
لذت، ورونڌي=وندرپل، دمامان=آواز، مواسي=مست.

هوکا ڦير حقاني والا، ننگري سک وسائين
ٻچي در دوستان ڏي، درسن بکيا پائين

ذ ذرا ٽو بن ناهين، جهرجهنگ ٽيڏيان جهوڪان،
هکنان دي گهرساوي سبزي، هکنان دي گهرسوکان
سب گهٽ دي وچ ٽونهين وسندا، ڏار نهين لوکان،
روحل کو ٽون آب پلائين، پريم پيالا موکان

ر رانجهن دي سک جنهانکون، هردم رهي هميشان،
سُهٽي سيج نہ پانوين ٽنهان، کيتي پريم پريشان
سي عاشق صادق نرپٽي نيهي،
هَٽکي رهَن نہ خواشيان،
روحل در دلبر دي بکيا، پاءِ خير درويشان

ز زاري وچ رهين هميشہ، توڙي ملي دلاسا،
يھ جڳ بازيگر دي بازي، رکين نا پرواسا
ڏاڍي نال شراکت کيهي، کن تولا کن ماسا،
روحل ٽي رضا ٽي راضي، تو پائين سُک واسا

س سچڻ دا سهي سڃاٽي،*کُهيري وچ پيرا،
لؤن لؤن دي وچ جهوک جنهين دي، دل دي اندر ديرا

بکيا=بخشيش، جهوکان=جايون، موکان=پاڻي وهائي چڏڻ، خواشيان=چاهون، کهيري=خراب پير، لوئن لوئن= رڳ رڳ.
*کسين جاين پر بہ ايشور ڏسن.

سرِ سرواه کرين چا صدقي، کيا لاگي هڻ ٽيرا،
روحل رات پِرم دي پُڄي، مٽيا سڀ انڌيرا

ش شتاب وهاڻي عمر، پيڇي کيا کريسين،
جوڀن دي وچ کنت نہ پايو، پُڄي هٿ مَليسين
شال سهيليان آنڙ دي وچ، کيها مُنهن گهن ويسين،
روحل خسم جنهين دي جهولي، سکي سيئي جهلينسين

ص صبوري کر دل کوجين، بٽ سڄڻ دا واسا،
ڏي سربار بره دا چائين، مول نہ موڙين پاسا
چندن ورکہ کليا وچ ويڙهي، کنکون ڦرين اُداسا،
روحل رتن امولک مليا، پايا ننيهن نواسا

ض ضرورت مليا لوڙينِ، کوڙي جاڻ نہ ٻولنھ،
کاياکوٺي کلف کفردا، عشق کنجي کرکولنھ،
لٽون لٽون دي وچ، جهوک جنهين دي
ٽيڪي گهر ڳولنھ،
روحل رتن هي تيڏا، گيان کَنڊي گهتِ ٽولنھ

ط طالب مطلوب ملڻ دا، کرگهن ساجهر سعيا،
دل تيڏي وچ دلبر وسندا، مرشد راهہ بتايا

سرواه=ترار يا وڙهڻ جو اسباب، شتاب=تکڙي، کنت=
پتي، شال=ساڻ، کنکون=چو، لوڙين=ڳولهين، مطلوب=
جنهن کي چاهجي، کنڊي=تارازي، گهت=اند ر م•

جنهن دي درد ديواني ڪيتي، سو شهه الله ملايا،
روحل راز ازل دي لکيا، چندر جهوليءَ وچ پايا

ظ ظاهر باطن سڀ ساڃ بيشڪ، شرڪ نه آڻين،
رکھه يقين ارادہ سچا، جي چاڻين سکھه ماڻين
ڪوڙي هرگز جاءِ نه لهسين، سچيان صاحب ساڻي،
روحل راہ الکه دا اوکا، گيان عينڪ گهٽ چاڻين

ع عنايت ڪيتي ساقي، ڏس پريم پيالا،
پيوڻ نال شراب طهورا، اندر ڏٺا اُجالا
لوڻهه لونئهه دي وچ ٿي خوشحالي، مڻيا دکھه ڪشالا،
روحل رنگه رباني رتا، سدا مگهن متوالا

غ ڪيڏين چا غير وڃون، تان اوهو عين سڏيوين،
ڪايا نقطي سڀ جڳهه موهيا، ديکھه مطيع نه ٿيوين
امر پيالا مرشد والا، سرگهٽي رکھه پيوين،
روحل وچ رندان دي مجلس، عاشق ناءِ سڏيوين

ف فڪر سڀ ڇوڙي جنهان، سهئي فقير سڏيون،
هردم رنگه رباني رتا، رکي مول نه ٿيون

ازل=سرشٽي پيدا ٿيڻ وقت، باطن=لڪل، شرڪ=شڪ، ساڻي=گڏ، گهٽ=پائي، عنايت=مهرباني، ساقي=شراب ڏيندڙ، طهورا=بهشت جو، مطيع=غلام، رتا=پريا.

نت نيهي ميخاني دي وچ، امر پيالا پيون،
روحل رنگ تنهان دا گوڙها، موتو ٿي ڦر جيون

ق قيوما ڪرم ڪنده، اسان ٿيڏي تاري،
عقل فقر دي چوپڙ رچيا، تون پاسا جُڳ ساري
حڪم رضائي ٿيڏيان چالن، رعيت ڪؤن ويچاري
روحل بازي تنهان جيتي، چاڙ سمجهه جنهان هاري

گ گيان جنهاندي اندر، اُپريا سورج سارا،
پيني رات پرم دي، تنهان مٽيا سڀ انڌارا
چوڏهان طبق ٿي روشنائي، ڪليا گل هزارا،
روحل ٿي رب راضي ٿيا، پايا نينهن نظارا

ل لگن اندر دل لڳي، ڏسي صورت ساري،
امر پيالا مرشد ڏتا، چڙهي عشق خماري
جنهن دي سڪ سوئي شهه پايا، من دي ممتا ماري،
مليا دوست مٽي دلگيري، روحل ملڪ تماري

م محمد پيدا ڪيتو، *ڪارڻ روپ ظهورا،
ذاتي روح تنهين وچ گهتيو، واڄي انحد تورا

موتو ٿي=مري، قيوما=قيامت ڪان، ڪرم=رحم، ڪنده= ڪندو آيو آهين، تاري=آسري، پا=پاءِ، پيني=گذري، طبق=ڪنب، هزار=هزارين، لگن=پريم، ملڪ=ملڪيت، گهتيو=وڌو، تورا=تريءِ جو آواز، پاسا=پائجائن.

*ظاهريءِ لاءِ.

جان گهٽ ڪليو ويڪ، سڌو وانڪي گٽ نياري،
پيا پيالا پريم چڙهيا، تنهن چڙهي عشق خماري

گيان ڪلا ۾ اُلٽ سلٽ جاءِ مليو اب ايڪ
روحل اڏ بڌ گرنٿ ۾ اُلٽي بچن انيڪ

آتم درسي آتما سهجي رهيو سماءِ،
روحل رنگ لڳو تهان ٻاهر پير نہ پاءِ

ٻاهر اندر ايڪ هي، پنڊ برهمنڊ منهہ باس
سرب وياپي آتما جيئن گهٽ مانهن آڪاش

مليا آپسون آپ، تجو جپ جاپ،
نہ پُن نہ پاپ، جو سوهؤن بيچاري

آد اروپ ڏريو اب روپ،
سنسي پڙي ڪوپ، پيا برهم چاري

آگي اليڪ ڪيا اب بيڪ،
سهي برهم ايڪ هوا گهٽ ڌاري

گٽ=پد، اُلٽ سلٽ=ٻاهر پيائي ڏسي ائين وهنوار ٿو ڪجي، اندر تہ هڪ ئي هڪ آهي، باس=واسو، ڪوپ=کوه، برهم چاري=جنهن جي برهم ۾ رهڻي آهي، گهٽ ڌاري=شرير ۾ رهڻ وارو.

اب روحل کانهہ، سَهي برهم مانهن،
سؤدو سر نانهن، پڙي سُڌ ساري

روحل رسنا رام کي، کليا انيؤ ارٿ،
اپڻي مکہ سون آپهين رچيو اڻ ٻڌ گرنٿ

رهي ڏياڻا، دوئي اڻکيا، پوڻي هي ٺج سار
روحل رسنا کيا کهي، جو ڻا کي سکل بچار

روحل رسِنا کيا کهي، آتم رس کي بات
بن جيئا کئسي کهي، جيون گنگي گڙ وات

سنپورڻ سماپت

أت کيا=پورن ڪئي، ڏياڻا=ڏيان ڪرڻ وارو.

کلام پنجابي روحل فقير دا سي حرفي

الف الله کر ياد سدا، نت وحدت وچ گذارين،
جيوڻ دي من چار ڏهاڙي، خام خيال نہ گهارين
اهہ دنيا ڏوٺي سڀ جڳ موهيا،
جيت چلين مت هارين
روحل راه فقير دي وچ، غفلت منوں وسارين

ب بدياں توں کرين سداءِ فرصت کرين نہ کائي
مٽن وچ لعل نہ لڪٽين کوئي، نکا کران کمائي
تيڏي راچ قران البيلي، دتان ٻانهہ لڏائي،
روحل راز خسم دا جنهن ٿي، جڳہ سهاڳڻ سائي

ت ٽن گهول گهتين دلبر توں، سينا مول نہ تنگين،
جام شراب رندا دي هٿوں، پريم پيالا منگين
چُتي جند جواب سوالون، تٿين جهيڙي جنگين،
روحل راهہ رباني دي وچ، ڏيندياں سر نہ سنگين

ث ثابت کر انترجامي، جي توں عاشق ٿيوين،
شوق شراب رندا دي مجلس، پاپل دي وچ پيوين

ڏوٺي=خراب زال، البيلي=بي پرواهہ، خسم=پيارو، گهول=گهوري، گهتين=قتو کرين، سينا نہ تنگين=ساموهون نہ ٿيءِ، سنگين=پاٽسان، انترجامي=اندر رهي هلائڻ وارو.

لَهي هول حساب حشردا، قبر مُوا دل جيوين،
روحل رات پرم دي پڇي، نيهي ناءِ سڌ يوين

ج جَهان دُنيا دا طالب، ڇوڙ تهين دي ياري،
حرص هوا تڪبر ڪون، تڪ مارين ڪيبر ڪاري
جهان عشق الله دا چايا، تنهان ٿيڏي تاري،
روحل ٿئي قربان تنهان تون، جنهان ممتا ماري

ح حضور هردم هميشه، پُاي پري ڍونڍينديءَ،
ڪامل مرشد باجهون انڌي، اوڇي سڌ ڪريندي
وچ انڌاري بنا روشنائي، ناحق هٿ ڪريندي
روحل خسم جهان دي جهوُلي، سُکي سيئي جهايندي

خ خالق دا خيال جنهان ڪون، مِٺي لڳي نہ مايا،
سي عاشق وحدت وچ وروندي، وسري سندر ڪايا
جي وت نينهن نماڻي ڪيتي، رات گئي دن پايا،
روحل رتن امولڪ مليا، پاڳ پراپت پايا

د دمامان دل دي اندر، نربؤ چوٽ چلائين،
پنج مواسي ڪايا دي وچ، محڪم مارهٽائين

لهي=وچي، هول حساب هشر=دوزخ جا ڏک، ڪيبر=
تير، ڪاري=تکو، تاري=آڌار، جهولي=پينگهو، جهلندي=
لڏي، ورونڌي=وند ريل، دمامان=آواز، مواسي=مست.

هوكا قير حقاني والا، ننگري سک وسائين
پڇي در دوستان ڏي، درسن بکيا پائين

ذ ذرا ٿو بن ناهين، جهرجهنگ ٿيڏيان جهوکان،
هکنان دي گهرساوي سبزي، هکنان دي گهرسوکان
سب گهٽ دي وچ ٿونهين وسندا، ڏارنهين لوکان،
روحل کوٿون آب پلائين، پريم پيالا موکان

ر رانجهن دي سک جنهانکون، هردم رهي هميشان،
سُهٽي سيج نہ پانوين تنهان، کِيتي پريم پريشان
سي عاشق صادق نرپتي نيهي،
هَتکي رهن نہ خواشيان،
روحل در دلبر دي بکيا، پاءِ خير درويشان

ز زاري وچ رهين هميشه، ٿوڙي ملي دلاسا،
يهہ جگ بازيگر دي بازي، رکين نا پرواسا
ڏاڍي نال شراکت کيهي، کن ٿولا کن ماسا،
روحل ٿي رضا ٿي راضي، ٿو پائين سُک واسا

س سچن دا سهي سڃاڻي،*کُپيري وچ پيرا،
لوُن لوُن دي وچ جهوک جنهين دي، دل دي اندر ديرا

بکيا=بخشيش، جهوکان=جايون، موکان=پاڻي وهائي
ڇڏن، خواشيان=چاهون، کپيري=خراب پير، لوُن لوُن=
رگ رگ.
*کسين جاين پر بہ ايشور ڏسن.

سر سرواه ڪرين چا صدقي، ڪيا لاڳي هڻ ٽيرا،
روحل رات پيرم دي پڇي، مٽيا سڀ انڌيرا

ش شتاب وهاڻي عمر، پيڇي ڪيا ڪريسين،
جوبن دي وچ ڪنت نہ پايو، پُلي هٿ مَليسين
شال سهيليان آڻن دي وچ، ڪيها مُنهن ڳهن ويسين،
روحل خسم جنهين دي جهولي، سڪي سيڄ جهليسين

ص صبوري ڪر دل ڪوجين، بت سڄڻ دا واسا،
ڏي سر بار بره دا چائين، مول نہ موڙين پاسا
چندن ورڪہ ڪليا وچ ويڙهي، ڪنڪون ڦرين اُداسا،
روحل رتن امولڪ مليا، پايا ننيهن نواسا

ض ضرورت مليا لوڙينِ، ڪوڙي جاڻ نہ ٻولنهہ،
ڪايا ڪوني ڪلف ڪفردا، عشق ڪنجي ڪر ڪولنهہ،
لڱون لڱون دي وچ، جهوڪ جنهين دي
ٽيڪي گهر ڳولنهہ،
روحل رتن هي تيڏا، گيان ڪَنڊي گهتِ ٽولنهہ

ط طالب مطلوب ملڻ دا، ڪر گهن ساجهر سعيا،
دل تيڏي وچ دلبر وسندا، مرشد راهہ بتايا

سرواه=ٽراريا وڙهڻ جو اسباب، شتاب=تڪڙي، ڪنت=
پتي، شال=ساڻ، ڪنڪون=چور، لوڙين=ڳولهين، مطلوب=
جنهن کي چاهجي، ڪنڊي=تارازي، گهت=اندر ۾

جنهن دي درد ديواني كيتي، سو شهه الله ملا يا،
روحل راز ازل دي لکيا، چند رجهولي وچ پايا

ظ ظاهر باطن سڀ ساءِ بيشڪ، شرڪ نہ آڻين،
رکہ يقين اراده سچا، جي چاڻين سکہ ماڻين
ڪوڙي هرگز جاءِ نہ لهسين، سچيان صاحب ساڻي،
روحل راه الکہ دا اوکا، گيان عينڪ گهت چاڻين

ع عنايت ڪيتي ساقي، ڏس پريم پيالا،
پيوڻ نال شراب طهورا، اندر ٿيا اُجالا
لوڏڻہ لوڏڻہ دي وچ ٿي خوشحالي، مڻيا ڏکہ ڪشالا،
روحل رنگہ رباني رتا، سدا مگهن متوالا

غ ڪيڏين چا غير وڃون، تان اوهو عين سڏيوين،
ڪايا نقطي سڀ جگہ موهيا، ديکہ مطيع نہ ٿيوين
امر پيالا مرشد والا، سِرگهڻي رکہ پيوين،
روحل وچ رندان دي مجلس، عاشق ناءُ سڏيوين

ف فڪر سڀ چوڙي جنهان، سهڻي فقير سڏيون،
هردم رنگہ رباني رتا، رکي مول نہ ٿيون

ازل=سرشتي پيدا ٿيڻ وقت، باطن=لڪل، شرڪ=شڪ، ساڻي=گڏ، گهت=پائي، عنايت=مهرباني، ساقي=شراب ڏيندڙ، طهورا=بهشت جو، مطيع=غلام، رتا=پريا.

نت نيهي ميخاني دي وچ، امر پيالا پيون،
روحل رنگ ٽنهان دا ٻوڙها، موٺو ٿي ڦرجيون

ق قيوما ڪرم ڪنده، اسان ٽيڏي ٽاري،
عقل فقر دي چوپڙ رچيا، ٽون پاسا جڳ ساري
حڪم رضائي ٽيڏيان چلن، رعيت ڪؤن ويچاري
روحل بازي ٽنهان جيتي، جاڻ سمجهه جنهان هاري

گ- گيان جنهاندي اندر، اُڀريا سورج سارا،
ٻني رات پرم دي، ٽنهان مٽيا سڀ اندارا
چوڏهان طبق ٿي روشنائي، ڪليا گل هزارا،
روحل ٽي رب راضي ٿيا، پايا نينهن نظارا

ل لڳن اندر دل لڳي، ڏسي صورت ساري،
امر پيالا مرشد ڏتا، چڙهي عشق خماري
جنهن دي سڪ سوئي شهه پايا، من دي ممتا ماري،
مليا دوست مٽي دلگيري، روحل ملڪ تماري

م محمد پيدا ڪيتو، *ڪارڻ روپ ظهورا،
ذاتي روح تنهين وچ گهتيو، واڄي انحد ٽورا

موٺي=مري، قيوما=قيامت ڪان، ڪرم=رحم، ڪنده=ڪندو آيو آهين، ٽاري=آسري، پا=پاءِ، ٻني=گذري، طبق=ڪنڊ، هزار=هزارين، لڳن=پريم، ملڪ=ملڪيمس، گهتيو=وڌو، ٽورا=ٽريءَ جو آواز، پاسا=پاڻجان.

*ظاهريءَ لاءِ.

ڳڳن منڊل وچ ٻني، چڪي شراب طهورا،
روحل پُر ڪر پيءُ پيالا، مرشد مليا پورا

ن نباهو رنگ، تنهان جي عشق الله دي رتي،
ڪنون شوق شراب حقيقي، پي پيالي منگ متي
مليا دوست متي دلگيري، گهول وڇوڙي گهتي،
روحل جنهن ني نوش راضي، ساڪيون چرخي ڪتي

و وصال وڇوڙي دا، هن ڏکيا مول نه آڻين،
چوڏهين طبق هڪ سورج، سڀ گهٽ جوت سماڻي
جيون جل مڇري البيلي، جت ديکي تت پاڻي،
روحل رمز رندا دي مشڪل، ڪنهن هڪ
ورلي جاڻي

ه همراز هميشه دلبر، پريم لذا وچ پيرا،
عشق چراغ ڪيتي روشنائي، متيا سڀ انڌيرا
لؤن لؤن دي وچ ٿي خوشحالي، مليا محرم ميرا،
روحل ريجهه رهيا رنگ تيڏي، ڪري عبادت گهيرا

ل لقاءَ ديکن دي طالب، هردم رهن حضوري،
هڪ پَلُ پاسي مول نه ٿيون، پريت جنان دي پوري

نوش=شراب ڏنڊ وارو، همراز=حال ڀائي، محرم=پيارو،
لقاءُ=عجيب ڳالهه، ٻني=ڪرن قل، چڪي=ست نڪري.

مٹھیا درد، لٹی دلگیری، پائی سانت صبوری،
روحل تئی قربان تنهان تون، جي نور ماہي وچ نوري

ا اول آخر ہيي اوهي، زاتي ذکر فقيران،
درد دلبر دي آپ کهاوڻ، بنا کاتي ٹکبيران
سِر دي سوٗدي عشق ڳنڍوني، ايهو پرچا پيران،
روحل روۓ تنهان دا ڈنيان ٹن طاقت من ڈيران

ي ياري کر عشق ڈنوئي، کيتا عين کرامت،
ڈيکون شاه قرون متوالي، لٹي من ملامت
انڌي کون ول ڀيان اکيان، ٹيا ايمان سلامت،
روحل کون هُڻ منا لگا، ٹيرا ناﷺ نعمت

دفع بيٹيان پنجاپيان دا فرموده
ميان روحل فقير صوفي

ا دنيا ڀونڊي، ٹي طالب کُتي، سيڻا مل کرٹاڑي،
هَڏي اُٹي هوڈ ٹنهان، وڙهندي عمر وهاڑي
انڌيان عشق الله دا چوڙيا، پئي وِلوڙڻ پاڑي،
روحل راهه رباني پاجهون، بي سب کوڙ کهاڑي

ٹکبيران=ٹير، مول=مور، پرچا=رهڻي، ڀيان=پريون، ٹاڑي=چڪين، دنيا ڀونڊي=دنيا مٺل مٺل جانو، ٹاڑي=چڪي.

٢ كايامسيت، پريت كرپٽر، كرڙي كلس چڙهائين
من محراب سدا رکہ قبلي، جي ڏون شاه ريجهائين
پنج جمائتي پڙهن نمازان، هردم سنجهہ صباحين،
روحل روح كيتا مِل سجده، حَجّ حضور اٿائين

٣ حج حضور تنهين كون لڌيا، سچي سڪ جنهين دي
دل درياه محبت دي وچ، تاڏ ڳهن تاڏ ڳهہ تنهيندي
رهندي بي پرواه هميشهہ، كيا پرواه كنهين دي،
روحل رنگہ رباني لاڳا، پني آس منهين دي

٤ چكي دل دروني اندر، بَني حوض كوثر دي،
پُركر پيتي شوق شرابون، وتي عشق امر دي
جنهن گهر كون مئن نت ڍونديندي،
گهتي لهي تنهہ گهر دي
روحل رات گئي دن پايا، سب صورت دلبر دي

٥ عشق چراغ پيا جب روشن، پيتي رات انڌيري،
گيان انجن پاءِ اكين دي، اُلٽي كاڏي قبري
جت ديكان نت آپا درسي، سب گهٽ صورت ميري،
روحل رات گئي دن پايا، تاڏكو وير نہ ويري

پٽر=قعبہ، كلس=پاڻي جو ٺاسڻ، محراب=كمان، قبلي=سا تي، سجده=نمشكار، تاڏگهہ=چڪ، تاڏگهين=چكين، منهين دي=منهنجي، پني=پوري ٿي، حوض كوثر=بهشتي حوض ي.

٦ چشم آب حياتي دا، دل اندر حوض حضوري،
سِر دي سودي پيندي عاشق، پريت جنهان دي پوري
سي جيندِيان موتوئي کر بيٺي، پايا سُک صبوري،
روحل رنگ هڪ دي رتي، سي نور ماي وچ نوري

٧ چاڻ خودي تان خود کون پهچين،
نالِ خودي خود پائين،
*اهہ دوئي وچ ديدار سجن دا، جيون درپن وچ چائين
بنا کيف لطيف نہ ليندا، سُڻ تان سچ آکائين،
روحل رانجهن دل وچ وسندا، يونہ نہ سنجان جائين

٨ يهہ سنساري ٺگا ٺگ بازي، اکين نال ڏٺوسي،
ڏيکہ تماشا صحب مان دا، اهو فکر پيوسي
چشم آب حياتي دا، دل اندر کول لڌوسين،
دستون ساقي ٿيا عنايت، پُر کر جام پيتوسي
روحل وچ رندان دي مجلس، نوش کول لڌوسين

٩ تون درياه سُپُر، مٿن مچاي تون سنگہ سدا سهياي،
تيڏي عشق بنان جگہ جيوڻ، ڏکي عمر ڏهياي

رتي=زري، چايا=Reflection، کيف=دارون، سنجان=
سڃڻ کي، سپر=پريل، ڏهياي=دکدائي.
*آتما جو پاڇو انتهہ کرڻ ۾ پئجيتو لهن سان آتما کي جاڻجي
تو جڏن درسني ۾ پنهنجي پاڇي مان پنهنجي خبر پوئي.

جس کون نينهن لڳا نوش داروني، اُڃ ڳهيائي،
روحل رازخسمردا جنهنني، سا ماڙي سڄ سهائي

١٠ کوجو کامڻ کيتو دلبر، باب کا بره بچايو
چپ چپاتي سُتي کون کن دستون پکڙ
کي دوست جڳايو
دل اندر ديدار کيتوسبين وچڙيا ڦير ملايو،
روحل ريجهه رهيا رنگ ٽوڏي، اکيان عين وکايو

١١ ڏتا ساقي شوق شرابون، پُر کر جام پيالا،
*گردش دؤر فلک دي دا سب مٽ گيا ڏکه کشالا
عشق خمار چڙهيا من ميڏي، سدا مگهن متوالا،
روحل رنگه رانجهن دا چوکا، چوڙ کيڙا منهن کالا

١٢ ديدار دروني اندر پاء ڏني جب جهاتي،
ٽٽا ناڙا کلف کفر دا، ٿيا ذکر گهٽ ذاتي
اکڙيان اکين رنگه لڳوسي، کليا باغ بستاني،
روحل عشق پيالا، کنون وصال حياتي

نوش=شراب پيار يندڙ، ڳهيلي=مورک، کامڻ=جادو،
عين=سچي نظر، کيڙا=جنهن سان هير پرٽيل هٿي،
کفر جو ناڙو کلف=بي ايماني ويئي، ذکر=جاپ.
*قسمت جون تڪليفون لٿيون، کنون=اسانکي.

١٣ خانہزاد، ٻانهي جنهن در تي، تنهن سيتي ڪيهاماڻا،
نال ساءِ دي ڪيها ليڪا، جنهن دا پيتا ڻاڻان
عشق جنهين دا اندر جهميان، لوُنءَ پونئہ وچ سياڻا
روحل آپ تنهين ڪون ڏِتا، جنهن هٿ جيءِ وڪاڻان

١٤ آٽ سندر بهہ رنگي مورت، من ميڏي وچ اٽڪي،
لڳا عشق وسر گئي ڪايا، ڦٽ ممتا مٽڪي
جنهن دي سڪ سوئي شهہ پايا، لٽڪ تنهندي لٽڪي،
روحل پريت لڳي نهي چوٽي، پائي پيہ چٽ چٽڪي

١٥ چپ چپاتي، ويڙهي دي وچ نوشهہ آيا،
نہ مئن سرمون سينڌ ڳنڍائي، نہ مئن چندن لايا
لؤن لؤن دي وچ سهج سماڻا، تي راضي رنگہ لايا
مئن مت هين نماڻي دا، چا ساءِ پاڻ وسايا
روحل راہ فقير دا، ڪنهن ڀاڳہ پراپت پايا

١٦ *ايهو رانجهو، ايهو ماهي، اهيو اهير ڪاڻي،
جيون پاڻي پچ تيوي پالا نهي پالا اُهو پاڻي

خانہ زاد=خان جو چاول، جهميا=ڪاڏو، لوُنءِ پوُنءِ وچ= رگ رگ ۾، سياڻا=سمايو، مٽڪي=مٽيءِ جو ٻت، لٽڪي=لڳل، چٽڪي=لڳي، سهج=سولائيءِ سان، اهير ڪاڻي= پورهيت، پالا=پارو.

*رانجهو، کير ڏيندڙ، پورهيت، سڀ هڪ، جئن پاروءِ پاڻي.

سپ گھٽ دي وچ توھين وسندا، جيون* چاچي پنڊريا ڻي
يھ رنگي گھر، نامي کياي ويکھ دوئي شڪ نھ آڻي
روحل راھ الکھ دا جھيڙا گيان عينڪ گھٽ چاڙين

١٧ نھ نيھي لائن جماعتان نھ اوستاد سڏاون،
دل دريا ه محبت دي وچ رات ڏينھان تڙقاون
جنھن دا درد تنھين دي درٽي ذمت اُٺي آپ کّھاوڻ
سپ صورت صاحب دي جاڻن
دوئي دل نھ لاون، روحل رنگھ ھکي دي رٽي
سي سيکون سيس نماون

١٨ جي نيھي وچ سجن دي رات ڏينھان رنگھ رٽي،
کنون شراب حقيقي پي پي پيالي منگھ مٽي
دوزخ بھشت ڏونھان ٺون نياري نھي سيڌل نھي لٽي،
روحل رات گئي دن پايا گھول انڌاري گھٽي

١٩ جنھنکون نينھن لڳا گھر اندر سا کيون ٻاھر روٽي،
جنھنکون تار بره دي لڳي چرخي تند نھ گھٽي
جا ڏيئي ڳل ٻانھن سٽي شھ سيٽي سا کيون آڻڻ کٽي
روحل رنگھ تنھان دا ڳوڙھا جي عشق رنگڻ رنگھ رٽي

---

*چيپل پٽليون، کپڙو سچ پر چيپل موڙون ڏسڻ ماٽر، ٽڻن آتما سچو پر شرير چٽن وانگر، نامي=نا ليوار و= ايشور.

۲۰ جڏان توبهہ جيءِ پيءِ کرمانيا، تڏان تو راہ سڃاتي،
وچ دروني جهوک رانجهن، دي کول کاف
چا گهت جهاتي
دل اندر ديدار سڄڻ دا، چشم آب حياتي،
روحل پر کر پيءِ پيالا، ذات ماي وچ ذاتي

۲۱ ذات ماي وچ ذات، ماهي نال تڏان سڀا بن آئي،
انگ لکيا کاتب روز ازل دي، کسکون
خبر نہ کائي
نال رانجهن دي حق اسانڏي، تڏان تہ محبت لائي،
روحل رمز رباني لڳي، پاڳہ پراپت پائي

۲۲ جنهان رَمز رباني لڳي، سڀئي صاحب البياي،
وحدت وچ وصال تنهان کون، نال سڄن هرو ياي
دوئي دا داغ لٿو نهين دل تون، ڦٽ تنهاندي مياي
روحل رات هجر دي هني، مَايا يار سويلي

۲۳ سهڻي صورت ويکن کارڻ، عشق لڳا من ميرا،
سک سڄن دي آکر ڏنا، دل دي اندر ديرا

توبهہ=نيزاري، جيءِ پيءِ=جيءُ پيارا، ذات ماي وچ ذاتي=
آتما پرماتما سان مليو، کاتب=وڌاتا ماتا، روز ازل دي،
آد کان، البيلي=بي پرواه، جهوک=رهڻ جي جاء، گهت=پاء.

پنج مواسي محڪم ڪيتي، گيان گهتي وچ گهيرا،
روحل رات گئي دن پايا، مٽ گيا سڀ انڌيرا

٢٤ ڪايا ڪوٽ دس دروازي، دل دلبر دا ديرا،
لوُن لوُن دي وچ ٿي خوشحالي، ڪيتا نوشهه ڦيرا
ڪوڙي سٽ گهتين دوزخ، ٿيسي سيج نبيرا،
روحل رات گئي دن پايا، مٽ گيا سڀ انڌيرا

٢٥ بي خبري دي نيند وچون، آ دستون پڪڙ
ڪي دوست جڳايا
وچ انڌاري ٿي روشنائي، دلبر آڪي درس دکايا
ذڪر فڪر دي جهڳڙي لٿي، سيج اُتي چڙه نوشهه آيا
ڏي ڳل ٻانهه پياري سيتي، سهج ڪنون چا انگ لڳايا
*هجر وصال ڪنون جند ڇٽي،
روحل وچون روح الله پايا

پنج مواسي = ڪام ڪروڌ لوڀ موه اهنڪار، محڪم = قابو، نوشهه = شراب ڏيڻ واري، گهتين = اُڇلي وجهين، دستون = هٿ سان، درس = درشن، ذڪر فڪر = جاپ ۽ ڌيان جي ضرورت نه رهي، سيج = پلنگ، سهج = سولائي سان.

*هڪ سان هڪ ٿيو ته جدائي ۽ گڏ ٿيڻ جو سوال ڇا جو؟

دفع ڪلام سنڌي ميان روحل صوفي فقير دا

١ جي تون صحيح سچائي پاڻ، اٿي قيمت سندو قطرو
ڪوري ڪڍ ڪلب مان منڌائيءَ جو مَرُ
پِري نهارڻ پر ڪي سند و جتن جاڻ،
نِت ساءِ توهي ساڻ، آهي رات ڏينهن روحل چوي

٢ صحيح سچاڻج سچ، مُڙج م ملامت ڪون،
گھِڙي پنهنجي گهٽ ۾، پرواني جيئون پچ
ماري ڪڍج من مون، ڪُوڙائيءَ جو ڪچ،
رنگ پريان جي رچ، رات ڏينهان روحل چوي

٣ جي لڳو تي تان لاءِ، هنيڙو حبيبن سان،
پائي پيچ پريت جا، سُپيريان ڏي ساهه
وحدت ۾ تو واهه، روحل رتي روح جي

٤ جي لڳو آهين تان لڳ، پريان سندي پيچري،
من مون محبوبن جو، صحي سچاڻج پڳ
ڇڏي جونو جڳ، وڃي روحل رچج رنگ ۾

٥ پڙهيا بيد ڪتيب جا، تا ڏين ڏوراهان ڏس،
سي سچ جاڻن ڪينڪي، موهيا پسي مَسَ

قطرو=ڦڙو، ڪوري=چلي، مر=خرابي، مڙج=پري ٿيءُ، ملامت=گلا، ابر=دڳ، پرواني=پتنگ، ساهه=آرام ڪر، پڳ=پير، رچج=رنگج، مس=لڪيل اکر.

رات ڏينهان روحل چوي، رڙهي ٽنهنکي ڏس،
پير پرين جو پس، ناهي ڪنڌ ڪلوب جو

٦ پڙهڻ پرجهڻ پاڻ ۾، وڏو فرق ڦير،
ڪاڏي منهن محبوب جو، ڪاڏي اکر ايرُ
ساڻ سهائيءَ سچ جي، ڇا موافق ٿيندو ميرُ،
جن صحي سڃاتو پير، روحل رات نہ ٽنکي

٧ پڙهي پرڏو جن، سي عاقل عقل جا ڏٽِي،
سو موتوٽي محبت ۾، ٽا پل پل پرين پسن
ٽن تاؤن تمام ڪيون، محب جن جا من،
روحل مٽان ٽن، لٽا حرف حساب جا

٨ ڪاتب ڪاني ڪان جي، ڪاغذ ٽي م ڪاڻ
اکر جي ادارڪ جا، ٽنهہ ۾ لکين ڇا
قلم جو قلوب جو، مٽي وحدت واءُ،
سپرين ڏانهن ساهہ، روحل رٽي روح ڏي

٩ ڪفر ءِ اسلام ۾، ٽا پرين اُبتا پير،
هڪ هندو پيا مسلمان، ٽيون وچ وڏائون وير

ڪنڌ=ڪنارو، ڪلوب=آتما جي جاء، پرجهڻ=سمجهڻ،
سير=گهمڻ، واہ=رستو، مير=مٽي، ڪاڻ=لک، ادراڪ=
جاڻ شڪتي، پرڏو=سمجهو، موتوٽي=مري، تاؤن=گرميون=
سختيون، تمام ڪيون=پوريون ڪيون، حرف=ڏوراپا.

اِنڏن اونده نہ اهي، ٽنڪي سچ چوند و ڪبر،
ٻڙ روحل راه پرين جو، جان گهڙي ڏنوسين گهبڙ
ٽہ رب مڙيوئي هيڪڙو، جنهن ۾ ڦند نہ ڦير
سا ڪاڏي ڪندي پير *جا سٽي ڪعبہ اللهہ مين

١٠ نہ مون سينڌ نہ سار اچي عشق اُٿاريم اوچتو،
روحل چوي روح ۾ ٽن پرين جي پچار
سي انگڻ آيا سپرين ياد ڪنديئي يار،
§ ٻريا نيٽي نار پسي منهن محبوبن جا

١١ نہ مون ‡جن نہ ڪن، اچي عشق اُٿاريم اوچتو،
روحل چوي روح ۾، محبت محبوبن
سيئي سڄڻ آيا، طاقت جن جي ٽن،
جيءِ جڙ لڳي جن، سي ساءِ ميڙيا سپرين

١٢ هيئن نہ چاتم چاڻ، نہ ڪو وسِين ويڙهي وچہ،
عشق جي اُهاءَ ٽي، اچي پرين پسايو پاڻ
روحل رنگ پسي ڪري، ڀڳو مت ماڻ،
ساءِ سداءِ ساڻ، مون اڳيان آڏي ٽي آجيان

سار=يادگيري، جڙ=پاڙ، وسين=رهينئو، اُهاءَ=زور، مت ماڻ=
شرير جو ايمان.
*جا الله جي جاءِ ۾ سمهي آهي سا پير ڪاڏي نہ ڪري:
§ اکين مان پاڻي وهڻ بس ٿيو.
‡ نہ مون چاتو نہ ٻڌو.

١٣ ٻُڌان جان پيهار ٿان، ٿون اڳي ڪان ٻہ اوڏڙو،
روحل وسين روح ۾، وٺ نہ پانيان وار
جڏن جو سج صبح جو، ٽٽيڙو باغ بهار،
هي بيت نہ پائنجو ماڏهون، اٿو وحدت جو ويچار
دل ۾ ڪيا ديدار، عشق جنين اکين سانِ

١٤ جنکي عشق اندر ۾، تنکي اُڄ نہ بکہ،
وحدت منجهہ وصال جي، ٿا ساماڻن سُکہ
ڏور تنهين ٿون ڏِکہ، جي روحل رتا روح ۾

١٥ پنهنجون اکيون پاڻ ۾، جوڙي رکيون جن،
سي سو پيرا سائٽن ٿا، پل پل پرين پسن
تن تحصيلون تمام ڪيون، محب جن جي من،
روحل مٺون تن، لٿا حرفِ حساب جا

١٦ وِڏج وهائڻ ڪاڻ، چو وڃين ٻي هٽ،
توکي پٽ پٽيهر پنهنجو، وڏج مڙيوئي وٺ
جنهن ۾ نَشو نينهن جو، سا ڪا ڪوڏي پَٽ،
روحلِ محبت مورم مٽ، توکي سک ۾ ٿيندو سوجهرو

ساماڻن=وڌن، ڏور=ڳول، ڏک=شاديءَ جو سعيو، سائٽن ٿا=ترسن ٿا، تحصيلون=تعلقا، تمام ڪيون=مسافريون پوريون ڪيون.

١٧ برهه ۽ بيراڳه جي، جن کي جڙ لڳي منجهه جيءَ،
*سوجهي سچ، سرير مون، تن پريمين پاتو پيءَ
مرڻ جيڻ جو من مون، تن سامين لاٿو سيءَ،
ذات نماڻا ٿيءَ، ته وڃي روحل رتا رام سان

١٨ جي رنگه رچي رام جي، لاهوتي ٿيا لال،
سر ڏنائون ست ۾، ڪايا مايا مال
ويا تنکون وسري، ڪوتا سڀ خيال،
رات ڏينهان روحل چوي، والي ساڻ وصال
سي نانگا سدا نهال، جن درسن پايو دوست جو،

١٩ جي ننگه ڇڏي نانگا ٿيا، تن نانگن کهڙو ننگه،
گنگا ۾ گرنار جا، تن سامين ڇڏيا سنگه
‡نکي ورهن سنگيون نکي چورن چنگه،
روحل لڳو رنگه تن لاهوتين لڪاءَ جو

٢٠ جي تن ۾ تيرٿ ڪن سي گنگا وڃن نه گوڏڙيا،
تن سامين سنديءَ سڪ جا ٿا دونهان دليءَ دُکن
پيير سڄاڻو پر جو لوچي لاهوتين،

ست=پيت والي=ايشور، ننگ=رواجي بندن.
*پاڻهه سچ ڏٺو يعني دل ۾ ايپاس سان انڀه ڪياٿون.
‡ ٻاهرين سازن ۾ چاهه نه اٿن.

لڳو رنگ روحل چوي اندر آديسين
ڪوجي ڪاهوڙين وچي انهيءَ ۾ آسڻ ڪيا

٢١ اونهي ۾ آسڻ ڪري، وچي ماڳ لڌائون،
تن جا انئي ٻهر اُڪنڊ ۾، ٿا ڪن تنوارون تُور
ات روحل رات نہ ڏينهن ڪو، نڪو شش نہ سور،
وچي نوري گڏيا نور، لنگهي پيا لاهوت ڪان

٢٢ ناهي *ڪنڊ ڪياه ڪون جن نهاريو ناسوت،
رات ڏينهن روحل چوي ماڻن ٿا ملڪوت
پير سچائي پر جو، جت ۾ جبروت،
جوڳي جفائون ڪري لنگهي پيا لاهوت
سي آديسي اوڌوت، وچي نانگا گڏيا ذات کي

٢٣ نانگا گڏجي ذات سان، وري پيو پيھ پيون،
سا ڳڻايون ڳالهڙي، جو گور ڏسُ ڏنون
§ لاحجاب ٻيئي، ونيڪ وچون سپ ويون،
ٿنهون پاڻو پيون، پيوند پيچ پرين سان

ڪاهوڙين=جوڳين، جفائون=تڪليفون، اُڪنڊ=سڪ، تور=انحد جا شبد، شش=چند رما، سور=سج، پيھ پيون=پيو امرت ٿا پيئن، ونيڪ=رنڊڪون، پيوند=گڏ لڳا (Graft).
*مٿيون چار اوستائون ويدن جي جاگرت سوپن، سشوپتي ۽ تريا سان ملي ٿيون اچن اهڙن کي ڪنڊ ۾ سان ڪونهي.
§سچ ڏسي ڪچ ڇڏيائون.

٢٤ ڪو پهه پيو جوڳن، ڏن *ڪايون ڪلتايون،
‡ جاڙا جوڳه جهُار جي، مور نه ميڄائون
سا پونئي سوجهائون، جنهن ۾ جوڳه نه ڀوڳه ڪو

٢٥† ڪو پهه پيو جوڳن، پريا تنهن پار،
جت گنگا نه گودڙي، نڪو جوڳه جهُار
نڪو ذڪر نه فڪر ڪو، نڪو سڏ تنوار،
نڪا رات نه ڏينهن ڪو، نڪا جيت نه هار
پيهي لڏائون پيچرو، اونهو جت اَجهار،
لڳو رنگه روحل چوي، اُتي آديسين اپار
جنهنجو آرُ نه پار، وڃي ڏٺ ڪيائون تڪيو

پهه = پور = خيال آيو، جهار = تڪليفون، پونئي = جاءِ،
سوجهائون = جاتائون يعني سهج سماڌ پاتائون، اجهار = جو
جهاڳي نه سگهجي = بي انت، پريا = پار ڪيائون.
*وڪار ڇڏ يائون ۽ دونهيون دکائڻ بند ڪيائون.
‡ سخت تپ جنهن ڪ بت جا هيٺيان انگ زمين ۾ پورڻ
۽ ڇڏ يائون.
† پونين سِڌَ جي اوستا، بوند سمنڊ ۾ سمائي، پوءِ ڪير
ڪنهنکي ڳولي. پرم پدويءَ ۾ شانت ئي شانت.

سنڌي ساهتيه مالها

سنڌي ساهتيه سمتي ٻاران سال ١٩٦٠-٦١ ۽ ١٩٦١-٦٢ ۾ هيٺيان ٢٢ پستڪ، ٽن هزارن صفحن جا ڪتاب ڏنا وڃن ٿا.

١. سنڌو
٢. گهرو ڊاڪٽر ۽ هوميوپٿي رهبر
٣. جپ صاحب
٤. پورب جوتي
٥. ڪٺ اپنشد
٦. شاريرڪ جيون
٧. ڀيشم پتامهه
٨. مانسڪ جيون
٩. آتمڪ جيون
١٠. آئي اَلک سين اور
١١. گورشبد مالها
١٢. گهرو رواجي علاج
١٣. سنڌ ۾ رامايڻ
١٤. روحاني راهه
١٥. روح جو ڪلام
١٦. ڀڳوت گيتا
١٧. سنڌ جون يادگيريون
١٨. ارجن
١٩. گانڌي سوتر
٢٠. سنڌ ۾ سڀيتا
٢١. روزان روز
٢٢. هندي هاڪارا

چندو	پهريون سال	ٻيو سال
لوڪل	ڏهه روپيه	ساڍا ٻارهن روپيه (اصلي قيمت سوا سترهن روپيه)
ٻاهر	ساڍا ٻارهن روپيه	پندرهن روپيه
ولايت	پندرهن روپيه	ارڙهن روپيه

سنڌي ساهتيه سمتي

سنڌ ماڊل هاءِ اسڪول بلڊنگ،

ڪينيڊي برج، گرانٽ روڊ، بمبئي - ٧.